



# കാവ്യക്കണ്ണ

കെ. എൻ. സി. എസ്. ലിമിറ്റഡ്

## രാവണൻ

---

പ്രസാധകമാർ  
സംഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ  
സംഘം ലീമിററ്റഡ്, എക്സ്പ്രസ്

[Malayalam]

# RAVANAN

(RADIO PLAY)

BY

K. RAMAKRISHNA PILLAI

First Impression January 1959

RIGHTS RESERVED

Printed at the India Press, Kottayam  
Copies 1000

PUBLISHERS  
SAHITHYA PRAVARTHAKA C. S. LTD., KOTTAYAM

---

NATIONAL BOOKSTALL  
KOTTAYAM KERALA STATE

Re. 1.00

# രാവണൻ

കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള



നാഷനത്ത് ബുക്ക് സ്ലാറ്റ്  
കോട്ടയം തിരുവനന്തപുരം എറണാകുളം

ചീല ക. 1.00

## ഒക്ക. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുട്ട്

### കൂതികൾ

കള്ളുനാണയങ്ങൾ  
 തപ്പിപാള്സ്യം  
 നിശ്ചലകൾ  
 രാവണൻ  
 വിചാരവിമീ  
 ഭരതൻ  
 പ്രതിമ  
 ഇക്കെടുറിയിൽ  
 കമണ്ണയല്ല  
 വൈള്ളു പ്ലാക്കം  
 നാളെ  
 കണ്ണൻ  
 ഏജറ്റുയാറു  
 ആതകം മാറുന്നു

## ക്രുഖ്യം ഒന്ന്

[രാവണാശൻറെ അന്തഃപുരം, സാമ്യപൂജയുടെ സമാപനയപനി, മദ്ദേശാദരിയുടെ സമീപം പെട്ടെന്ന പരിചാരിക പ്രവേശി ക്ഷണം.]

പരിചാരിക

ദേവി! മദ്ദേശാദരി! അതാ പൂജ അവസാനിച്ചു. മുറി തുറക്കാറായി. ദേവി ചെന്ന് പ്രസാദം വാങ്ങിച്ചാലും. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അല്ലെങ്കിൽ...

മദ്ദേശാദരി

ഈതുവേഗം പൂജ അവസാനിച്ചോ? പതിവുവേബാലെ യുള്ള സമയം പൂജരൂപം തുല്യമായി ഉണ്ടാക്കണം.

പരിചാരിക

അതാ മണിനാദം കേൾക്കുന്നു.

മദ്ദേശാദരി

എന്തു്! എൻ്റെ എക്കാഗ്രതയും നഷ്ടപ്പെടുന്നോ? തൊൻ ചക്രവർത്തിയുടെ സമീപത്രൈയ്യു പോകുന്നു. നീ കൂടെ വരണ്ണമെന്നില്ല.

(പൂജയുടെ സമാപനം. അന്തരീക്ഷം ശബ്ദായമാനം.)

മദ്ദേശാദരി

ദേവാ! ഇതുവേഗം വിളക്കുകളും കൈടക്കുകയാ ഭണാ? തൊൻ തൊഴുതുകഴിഞ്ഞതില്ലു. അല്ലോ! പൂജാമുറി

യുടെ ക്രതികാരം അടയ്ക്കയാണോ? ഇന്നെന്നിക്ക് പ്രസാദ വുമില്ലോ.

രാവണൻ

പ്രതികാരം ചെയ്യും! പ്രതീകാരം! (മുറിയുടെ വാ തിൽ വലിച്ചടയ്ക്കുന്ന.)

മണ്ണേധാദരി

ഭഗവൻ! പാർത്തീരമണി! കൈലാസവാസിൻ! ഞാൻ എത്താണി കാണുന്നതു്! അവിടന്ന് പ്രസാദി ചൂഡും.

രാവണൻ

ഇന്നത്തെ പ്രസാദം പ്രതീകാരമാണു്.

മണ്ണേധാദരി

പ്രതീകാരമോ? അതിനു ഞാനെന്തുചെയ്യു?

രാവണൻ

ദേവി! മണ്ണേധാദരി! എനിക്കു പ്രതീകാരം ചെയ്യുക തന്നെ വേണും.

മണ്ണേധാദരി

ആരോച്ചു്? എന്തിനു്?

രാവണൻ

എന്തിനൊന്നുാ? എൻ്റെ സാസ്യപൂജ ഇന്ന് മുഴുമി ചൂണ്ടി. എൻ്റെ എക്കാലത ഭജിക്കുപ്പെട്ടു. എൻ്റെ പൂജാ വിധികൾ മടക്കപ്പെട്ടു. എൻ്റെ സ്വന്ധന അപഹരിക്കുപ്പെട്ടു.

മണ്ണേധാദരി

ഈ അന്തഃപുരം ഘുന്നതേതതിലും ശാന്തമായിതന്നീ ല്ലേ! ഇന്ന പൂജയ്ക്കുള്ള എല്ലാസാധനങ്ങളും പതിവുപോലെ ഇന്ന കൈയ്ക്കുകാണുന്നതെന്ന ഒരക്കിവച്ചുതിന്നീല്ലേ. ഒരു ഫൂണിയും അതിലേ വില്ലങ്ങിയില്ല. എന്നിട്ടും പൂജ....

രാവണൻ

എൻറെ നിത്യപൂജ മുടങ്ങുക! എൻറെ ഭേദഗത മുഴുവനായി നൂറിക്കാതിരിക്കുക! ശൈവരക്ഷതിക്കാണ്ട് എൻ്റെ കല്പന നിറയാതിരിക്കുക! ഭേദവി! പ്രതീകാരം എൻറെ ജീവശ്രോവസമല്ലോ!

മണ്ണോദരി

അതിന് ആരോച്ച് പ്രതീകാരം ചെയ്യവാനാണ്?

രാവണൻ

എൻറെ വികാരങ്ങളോട്! എൻറെ വിചാരങ്ങളോട്. സംഹാരകാരകനായ പരമശിവനിൽനിന്ന് അകറ്റി മാറ്റുന്ന സകലതിനോടും....

മണ്ണോദരി

ഭേദവാ! മഹാസു കല്പഷമാക്കാതിരിക്കും. നാളെ സന്ദർഭം മുള്ളുള്ള പ്രായമ്പിത്തം നമ്മക്ക് നടത്താം. ആ മുഖം പ്രസാദം കണ്ട് കല്പനകളുൾപ്പെടുത്തിക്കവാൻ, നാളുത്തെ സന്ദർഭം വരെ ഞാൻ ക്ഷമിച്ചിരിയ്ക്കുകയുള്ളാം.

രാവണൻ

എൻറെ ധ്യാനം എന്തെന്ന മുടങ്ങിയെന്ന് എന്നിക്കു റിണ്ടുത്തുടാ. എൻറെ ഏകാഗ്രത അരരിണ്ടുകൂടുന്ന ഒരു ചീറ്റി! ഭേദവി! പൂജാമുറിയിലേപ്പു കാലെടുത്തു കൂത്തു സോർ—അതിനുള്ളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ദീപശിവകൾ കാണുസോർ—പരമശിവൻറെ ദീപ്യവിഗ്രഹം ദർശിക്കുന്ന നിമിഷത്തിൽ, എൻറെ ലഘാരാജ്യത്തെ, എൻറെ പ്രജാസഹസ്രാണങ്ങളെ ഞാൻ മറക്കം. എന്നിന്, ആ ദീപം കൊള്ളത്തിയ ഭേദവിയെപ്പാലും ഞാൻ മറക്കം. ആ പീഠം തിലിപിരിക്കുന്ന ചാറുഹാസംപോലും എൻ്റെ പ്രശ്നിയിൽനിന്നു നം മറയും. പക്ഷേ, ഇന്നത്തെ അംശഭവാ!

മണേധാദരി

എത്തുണ്ടായി ദേവാ? പറയു.

രാവണൻ

പൂജത്രട്ടെ ഒരു നാഴിക കഴിഞ്ഞില്ല. എന്നീര മനോമണിയലത്തിൽ ഉയർന്നവന്നതു് സംഹാരകാരകനായ പരമരീവൻറെ ശ്രദ്ധാലു. എന്നീര സഹോദരിയുടെതു്.

മണേധാദരി

ദേവി ശ്രദ്ധപ്പണവയുടേതോ?

രാവണൻ

അതെ! സുഖമായ ആ ശ്രദ്ധം എത്തു വികൃതമായിരുന്നു. ദേവി! ആ നേരുങ്ങളിൽനിന്നും അടന്നവീണന്തു് ബാ മുഖിന്നുക്കൈളില്ല. രക്തകണ്ണങ്ങളായിരുന്നു. എന്നീര ജീവ രക്തം ആ മുഖത്തുനിന്നും വാന്നന്നാഴക്കന്നതായി ഞാൻ കാണുന്നു. ഞാൻ തെട്ടുങ്ങിപ്പോയി. ഈ രാവണൻ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി ഒന്നു നട്ടുണ്ടി.

മണേധാദരി

ദേവി! ഈ ഞാൻ തന്നെ ശൈവസ്ഥാതീ പാടാം. വായു. രാവണൻ

ദേവി! ആ തെട്ടുക്കം തീന്തില്ല. എന്നീര മകൻ മുഖജിത്തു് ഈ ഭാർഥ്യലും അറിയാതിരുന്നവെങ്കിൽ...എ കുംഭിലും എന്നീര ദേവി! അതു് ബാഹ്യകണ്ണങ്ങളില്ല: രക്തകണ്ണങ്ങൾ...രക്തകണ്ണങ്ങൾ....

മണേധാദരി

വായു നാമാ!

(സമാപനധനി)

## ആവ്യം രണ്ട്

[ക്രൂപ്പണവയുടെ പരിഭ്രവനം. രാവണസന്നിധിയിൽ ക്രൂപ്പണവ പ്രവേശിക്കുന്നു.

ശോകമയമായ ബാക്സ്രൂളഡ്‌മൃഗികൾ.

ക്രൂപ്പണവയുടെ സംഭാഷണത്തിൽ അനന്തരാസികാക്ഷരങ്ങൾ ചീവാക്കണം.]

### ക്രൂപ്പണവ

വേദന സഹിക്കാം. ജേയുണ്ടാ! എങ്കിലും ഈ അവ മാനം സഹിക്കവയ്ക്കും! (ദീർഘഭ്രാം) രാവണചക്രവർത്തിയുടെ സഹോദരിയായതുകൊണ്ടല്ല. സൗമ്യായതുകൊണ്ട്. സൗമ്യൈ സൗമ്യല്ലാതാക്കിയ വസ്ത്രം തകരണം. അതു തകക്കണം. ധമ്മതീര്ത്ഥപം അവസാനിപ്പിക്കണം. ധമ്മനീതി വീണ്ടെടുക്കണം. സൗത്രപത്രത മാനിക്കനു മാന വസ്ത്രഭായം സ്വഷ്ടിക്കണം. അതു ചൊല്ലുമോ സഹോദരാ! എൻ്റെ സഹോദരാ! അതു ചെയ്യുമോ?

രാവണൻ

(പ്രതീകാരവും രോഷവും നിറഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ) അതു ചെയ്യും. (സംഗീതോപകരണങ്ങളുടെ പ്രയോഗം) അതു സാധിക്കാം. എൻ്റെ സഹോദരീ അതു സാധിക്കാം. ആരവിടെ?...വിമാനം തയ്യാറാവട്ടു....

(സമാപനധനം)

## ആവ്യം മൂന്ന്

[മണ്ണാദരിയുടെ അന്തഃപൂരം. ഇന്ത്യാജിത്തും മണ്ണാദരിയും]

### ഇന്ത്യാജിത്തു

അണ്ണോ! എന്നീക്കു പോവണം.

മണ്ണോദരി

എന്നോട്ടേക്ക്?

ഇന്ത്യിൽ

അക്കൻ പുരകേ.

മണ്ണോദരി

അക്കൻ എവിടെങ്കു പോയി എന്ന് ഇന്ത്യിൽത്തീ  
നറിയാമോ?

ഇന്ത്യിൽ

എവിടെയായ പായണം.

മണ്ണോദരി

അപ്പാർ എവിടെയെന്ന് മകനം അറിഞ്ഞുകൂടാ.

ഇന്ത്യിൽ

അറിഞ്ഞുകൂടാ. അമ്മയോടു പാശ്ചതില്ലോ?

മണ്ണോദരി

ഈല്ല. ദ്രാവിതശരീരിണിയായ സഹോദരിയെ കണ്ണ് വിവരമെന്താക്കയോ ധരിച്ചു. നിന്റെ അക്കൻ പ്രതീകാരമുന്നതിയായി മാറി. തൊൻ സമീപത്തു ചെന്നില്ല. എന്റെ സമീപത്തെങ്കു് വാശമില്ല. ഉറയിൽനിന്തുരിയ ചന്ദ്രശാസ്ത്രിന്റെ ഇന്ത്യപനിമാന്ത്രം തൊൻ കേട്ടു. ഉത്തരാട്ടിരുവമായി പറന്നയൻ്നപോക്കന വികാനം മറയ്ക്കുന്നതുവരെ തൊൻ നോക്കിനിന്നു.

ഇന്ത്യിൽ

അമേ! ദേവി ശ്രീപൂണവൈയെ ഒരു പ്രാവശ്യംകൂടി നോക്കവാൻ എന്നിക്ക് ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. ആ അമുഖം യുടെ അട്ടത്തു് അന്നുപ്രജ്ഞതനും തൊൻ നിന്നപോയി. അതിനകം അക്കൻ ധാത്രയായി.

മണ്ണോദരി

അതായത്തു്, ആ നിമിഷം ചെയ്യുന്നതെന്നെന്നു്

അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചുറച്ചു. ഇതുപോലെയുള്ള ഘട്ടങ്ങൾ ഇൽക്കും ഇന്ത്യജിത്തിന്റെ അട്ടിൽ അസ്ഥിപ്രജനനാകാറില്ല.

### ഇന്ത്യജിത്ത്

അമേ! അട്ടിൽ സിലബികളിൽ ഒരംശം ഈ മകൻ ലഭിച്ചിരുന്നവെക്കിൽ, ദേവേന്റെനയല്ല, ഈ ലോകം മൃഗവൻ എന്ന് കീഴിട്ടക്കമായിരുന്നു. എന്തുചെയ്യാം! ഏ കുലം അട്ടിൽ സഹോദരി അഖംജീവനോടെ, പിന്തു താംഗിയായി ജീവിക്കുക. എന്ന് ലക്ഷ്യപ്രപൂർണ്ണനാശ പറയുക. അമേ! ഇതു സാദ്യമല്ല. ആ വാർഷികാണ്ട്, ലക്ഷ്മണൻ എൻ്റെ പിതൃസഹോദരിയെ കൊന്തിരുന്നു വെക്കിൽ എന്ന് സഹിക്കമായിരുന്നു. ഇതു മാനിയായ രാവണപുത്രൻ ക്ഷമിക്കുകയില്ല. പൊറുക്കുകയുമില്ല.

മണ്ണോദരി

ക്ഷേത്ര!

### ഇന്ത്യജിത്ത്

അമേ! ദിവംഗതയായ കൈകസി അട്ടുനെ അന്ന ഗ്രഹിച്ചതുപോലെ അക്കം ഈ മകനെ അന്നഗ്രഹിക്കണം. ലോകം കീഴിട്ടക്കാനുള്ള അപൂർത്തിമമായ ശക്തി അട്ടിൽ സന്പാദിച്ചതു് അക്കമയുടെ മഹത്തായ പ്രേരണകൊണ്ടല്ലായിരുന്നോ?

മണ്ണോദരി

ഉറയുതയായ കൈകസിയെവിടെ? കേവലസ്മീയായ ഈ മണ്ണോദരി എവിടെ? മകനെ! കൈകസിയെടു ഉദരത്തിൽ ജനിച്ച അട്ടുനം, അനജന്മാതം, അനജത്തിച്ചും ഇതുവളരെ സിലബികൾ സന്പാദിച്ചതിൽ എനിക്കെതിരെയമില്ല.

### ഇന്ത്യജിത്രം

വലിയമുക്കുട അടിലാശങ്ങൾ മുഴവൻ അച്ചുന്  
സാക്ഷാൽക്കരിച്ചില്ല?

### മണ്ണോദരി

അതിനപ്പുറവും. ബുധദോവെന പ്രത്യക്ഷമാക്കവാൻ  
അവർ മുഖം തെമിച്ചു് പഞ്ചാശിമല്ലൂത്തിൽ നടത്തി  
യ തപസ്സു്. അതിനശ്രേഷ്ഠം, എന്തല്ലോ....

### ഇന്ത്യജിത്രം

ശീരസ്യറത്രം ഹോമിച്ച അച്ചുന്നേൻ ആ ദ്വഡനിയു  
ം! അമേ! അച്ചുന്, ഈ ലക്കാരാജ്യത്തിന്നേൻ രാജാവാ  
യി ജനിച്ചതല്ല. ദീർഘകാലത്തെത്ത തപശ്ചര്യകാണ്ട് സ  
ന്പാദിച്ചതല്ലേ, രാജപദവിയും, രാജശക്തിയും. ഒരു രാ  
ജാവിന വേണ്ടതെല്ലാം, കായികശക്തിയും മനിശക്തിയും  
മാത്രമല്ല, കലാശാസ്ത്രാവകൾ ഉൾപ്പെട്ട എല്ലാം, അച്ചുന്  
സപയം സന്പാദിച്ചതാണ്. രാവണപുത്രനായി ജനിച്ച  
തുതനെ മുജജക്കുതമായ എന്നേൻ പുണ്യംകാണഭാണ്.  
അല്ലെ അമേ!

### മണ്ണോദരി

അച്ചുന്നേൻ പാരമ്പര്യം എന്നേൻ മകൻ സംരക്ഷി  
ക്കണം.

### ഇന്ത്യജിത്രം

അതുമാത്രം മതിയോ അമേ!

### മണ്ണോദരി

പോരാ!

### ഇന്ത്യജിത്രം

പുതിയ പാരമ്പര്യം സ്വഷ്ടിക്കയും വേണം. എങ്കി  
ലല്ലേ നോൻ അച്ചുന്നേൻ മകനാവുകയുള്ളൂ. എന്നിക്ക പോ  
ക്കണമേം! അച്ചുന്നേൻ പുരകേ പോകണം,

മൺഡാദരി

വരട്ട! അച്ചുന്നർ നിശ്ചയമെന്നറിഞ്ഞതിട്ടു്.  
അതുവരെ ക്ഷമിക്കണം.

ഇന്ത്രജിത്രം

ശത്രുസങ്കേതത്തിലേണ്ണല്ലോ അച്ചുന്ന പോയിരീക്കു  
ന്നതു്.

മൺഡാദരി

അതുകൊണ്ടു്?

ഇന്ത്രജിത്രം

അവർ വില്ലാളിവീരനാരല്ലോ?

മൺഡാദരി

രാമലക്ഷ്മണനാർ ഇത്തവണ നേരിട്ടുന്നതു്, ഒരു സ്ത്രീ  
ഭയാടല്ലോ.

ഇന്ത്രജിത്രം

എങ്കിലും അച്ചുന്ന എകാകിയല്ലോ?

മൺഡാദരി

ദേവേന്ദ്രന പാജ യപ്പിട്ടത്തുന്നതിനു് നീനക്കു്  
അച്ചുന്നർ സഹായം വേണിയിൽനോ?

ഇന്ത്രജിത്രം

എങ്കിലും, ഈ അനീശ്വരിതാവസ്ഥം...

മൺഡാദരി

ഈതു് നമേ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം മാത്രമേ ഉള്ളൂ. നീ ക്ഷമിച്ചിരിക്കും. അച്ചുന്നു് സുനിശ്ചിതമായ കമ്മമാർഗ്ഗ  
നേരിട്ടുണ്ടു്. ആ കമ്മപല്ലതി സുചിത്തിവുമായിരിക്കും.

ഇന്ത്രജിത്രം

ലക്ഷാരാജ്യത്തിനു് സംഭവിച്ച ഈ ശാശ്വതമായ  
അവധാനം...,

മണ്ണോദരി

ലക്ഷ്മണൻ ദേവി ഇർപ്പണവയുടെ നേരെ മാത്രം  
പ്രയോഗിച്ചതല്ല, ആ വധം.

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

പിനൊ!

മണ്ണോദരി

വിറ്റുഭക്തനായ ലക്ഷ്മണൻ ശിവഭക്തയായ ഇർപ്പ  
ണവയുടെ നേരെ!

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

ശ്രീവശക്തിതന്നെ വിജയിക്കമേ!

മണ്ണോദരി

അല്ലെങ്കിൽ, ഈ പാതകം, ഒരു സൂര്യീയോട്ട്...

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

അമേ! അവർ കാറുവിതച്ച് കൊടുക്കാറുകൊഞ്ചു  
വാൻ പോവുകയാണ്. കൊള്ളാം.

മണ്ണോദരി

അതുകൊണ്ട്, ഇന്ത്യജിത്തേ! മൃഗവൻ ശേഷിയും സം  
ഭരിച്ചുകൊള്ളുക.

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

ഹേ! ലക്ഷ്മണ! നീ പദ്മാത്മപിക്കം. നീയും നീ  
സ്ത്രീ വംശപരമ്പരയും പദ്മാത്മപിക്കം. ധന്തനീതികൾ  
നിന്നെന്നോത്ത്, നീസ്ത്രീ വംശത്തെന്നോത്ത് ലജ്ജിക്കം.

മണ്ണോദരി

**ഇന്ത്യജിത്തേ!** ആ ബലപരൈക്കണം നടന്നേ തീരു.

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

ഈ നെറുകയിൽ ഒന്നു ചുംബിക്കൂ. ആ അന്ത്രതീയി  
ലുടെ നാളത്തെ. ലക്ഷ്മണ വിജയം താൻ ഒന്നു സങ്ക  
ല്പിക്കാം.

മണേധാദരി  
ക്കണ്ണത! ഹനോട്ട് മാരിനില്ല.

(സമാപനധനം)

## ഗ്രവ്യം നാലു

[മാരിചെന്ന അങ്ഗമം. മാരിചെന്ന രാവണനം.]

മാരീചൻ  
അതു സാഹസമാണ്. അതു ചെയ്യുതൽ, രാവണാ!  
രാവണൻ

അന്തായുടെ ഭാഗിനേയൻ സാഹസികനമല്ലോ?

മാരീചൻ  
അറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, എന്തിന തെറ്റുചെയ്യണം.  
രാവണൻ

വരദുഷണത്രിശിരാക്കളെ അവർ വയിച്ചതു ശരീ  
യായിരുന്നു.

മാരീചൻ  
യുദ്ധത്തിൽ രണ്ടുകൂട്ടരം ജയിക്കയില്ലേപ്പാ.  
രാവണൻ

അവർ രാമലക്ഷ്മണനാരോട് യുദ്ധത്തിന ചെന്നതു  
അകാരണമായിട്ടായിരുന്നു. കൊള്ളാം!

മാരീചൻ  
എക്കിലും, ഈ ചെയ്യവാൻ പോകുന്നതു തെറ്റാണ്.  
രാവണൻ

അനന്തിരവളെ വിത്രുപയാക്കിയതു അവസ്ഥ രചയി  
മരരായ ശരീ.

മാരീചൻ

അത്തിരുപിവതന ഒരു അപത്രം....

രാവണൻ

അ സുചനയുടെ അതം?

മാരീചൻ

ഒരു മഹാസംഗരം ഒഴിവാക്കണമെന്ന് ചുരുക്കം.

രാവണൻ

അങ്ങയുടെ ഭാഗിനേയൻ സമരഭീതവാണെന്ന്!  
കൊള്ളാം! നിഗമനം കൊള്ളാം.

മാരീചൻ

എന്ന തോൻ സുചിപ്പിച്ചില്ല. ആ സംഗരത്തിൻ്റെ  
പരിണാമത്തക്കരിച്ച് തോൻ ഓത്തപോകയാണ്.

രാവണൻ

അങ്ങ് സന്ധ്യാസിവര്യനാണ്. ദിവ്യചക്ഷുല്ലക്കാ  
ണ്ട കാണാനുള്ള ലഭകിക്കായ എനിക്കേ കാണാൻ കഴി  
യുനില്ലായിരിക്കാം.

മാരീചൻ

രാമലക്ഷ്മണന്മാർ ആയോധനവീരരാജാം. അവർ  
അപ്രധിഷ്ടമാണ്.

രാവണൻ

അപ്രധിഷ്ട! ഹാ! ഹാ! അവരുടെ അപ്രധി  
ഷ്ടത. ക്ഷമിക്കണം. താടകയും മുർദ്ദംവെയും സൈകളാ  
യിൽനാം.

മാരീചൻ

പരമ്പരാമൻ സൈയായിരുന്നില്ല.

രാവണൻ

അമാവസ്യൻ വർത്ത്തിക്കപ്പെട്ട കരാർ. വേണ്ടാ!  
അലഭകിക്കായ ഒരു തപാസ്പി. പക്ഷേ, തൊനതല്ല.

### മാരീചൻ

എങ്കിലും തപശ്ചയര്യുടെ ഫലം എന്നെന്നറിഞ്ഞീ കുണ്ടല്ലോ.

### രാവണൻ

പക്ഷേ, അതെല്ലാം ഞാൻ സന്ധാദിച്ചതു് പരലോ കസുവത്തിനവേണ്ടിയല്ലോ എന്നാൽ വ്യത്യാസം.

### മാരീചൻ

നിന്റെ അമാനഷികമായ തപഃസിദ്ധികളേയും അപ്രതിമമായ രാജശക്തിയേയും ഞാൻ ആദരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ പറയുകയാണോ; ശ്രീരാമനോടു് എറുളുട്ടി അതെല്ലാം നശിപ്പിച്ചുകളുയുത്തെന്നോ.

### രാവണൻ

അമാവാ! അവിടനു ക്ഷമിക്കണം. ഈ രാവണൻ പണ്വവടിയിൽ ചെല്ലാം. രാമസന്നിധിയിൽ പണ്വുപു ക്ഷുമടക്കി നില്ലാം. എന്റെ സഹോദരിക്കവേണ്ടി ഞാൻ മാപ്പുചോദിക്കാം. രാമ പാദങ്ങളിൽ പുഷ്പാച്ചനചയ്യാം. അവിടനു പ്രസാദിക്കമോ?

### മാരീചൻ

എന്റെ ഭാഗിനേയനല്ലോ! എന്നിട്ടു് ലക്ഷ്യിലേക്കു പോവുക. കഴിഞ്ഞതെല്ലാം മറന്നുകളും.

### രാവണൻ

പോരാ! എന്റെ മാതുലൻറെ നിർദ്ദേശമനസരി ചുംബാം, ഞാൻ അതെല്ലാം ചെയ്യുന്നതെന്നാളുടീ തിരുമന സ്ഥാനത്തിക്കാം. അങ്ങനെ അന്തിമം വിശ്വപദം ഫൂവി കിവാനുള്ള മാർഗ്ഗം സുഗമമാക്കും ചെയ്യാം. ഈ യാത്ര കൊണ്ടു് ഞാൻ അത്രയുമെങ്കിലും സാധിച്ചുതരേണ്ടതല്ലോ. അത്രയും ചെയ്യവാൻ ഈ ഭാഗിനേയൻ ബാധ്യസ്ഥനു മല്ലോ. (സ്വരം ക്രമണ മാറ്റുന്ന) പക്ഷേ, അതിനമുപു്...

**മാരീചൻ**

അതിനമ്പു്! അതിനമ്പു് എങ്കിലെച്ചയും?  
രാവണൻ

അതിനമ്പു് നിസ്താരമായ ഒര കാഞ്ചിട്ടി ചെ  
യും....ഇതുകണ്ടാ? (വാൻ ഉറയിൽനിന്തുന്ന ശബ്ദം) കലവണ്ണകരെ, കുട്ടിപ്പോഹികളെ, അതിനമ്പു്, ഈ  
വാളിന്തുണ്ണാക്കം. സ്വന്തരക്ഷത്തിൽ പരിന കന്ധകയു  
ടെ കുചനാസികകൾ അറുത്ത കൈകൊണ്ട് അരാഗ്രഹം  
വാങ്ങുവാൻ വെന്പത്തുകാളുള്ളൂന സ്വാർത്ഥമുണ്ടത്തിന്റെ  
ഞാൻ സംഹരിക്കം. മനസ്സിലായോ? ഹാ! മനോച്ചു  
നീങ്ങിനില്ലോ. കലപ്പോഹി!

**മാരീചൻ**

(ദയവിഹപലമായ സ്വന്തത്തിൽ) വേണ്ടാ! രക്ഷിക്ക  
ണം. ആ വാളുകൊണ്ട് എന്ന കൊല്പുത്തൽ. ഞാൻ  
ആജത്യയന്നസരിക്കാം.

**രാവണൻ**

അവത്താണോ ഓമ്മയുണ്ടാ?

**മാരീചൻ**

ഉണ്ട്; മുഴവനം ഓമ്മയുണ്ട്. പൊന്താനായിച്ചുനു്  
രാമലക്ഷ്മണനാരെ സീതയുടെ സമീപത്തുനിന്നും അകറ്റി  
മാറ്റണം.

**രാവണൻ**

ഒന്തുടി ധരിച്ചുകൊള്ള. സീതയുടെ സൗന്ദര്യം  
എന്ന ആകർഷിക്കുന്നില്ല. എങ്കിൽ രാമലക്ഷ്മണനാരെ  
മായി യുദ്ധംചെയ്യു്, ഞാൻ സീതയെ ലക്ഷ്യിലേക്കു കൊ  
ണ്ടപോകമായിരുന്നു. സ്നേഹിയുടെ മഹത്പാം ജീവിച്ചിരീക്കു  
ന്ന രാമനറിയണം. ജീവിതത്തിന്റെ വേദനയന്നഭവി  
ക്കുന്ന രാമൻ ലക്ഷ്യിൽ വരുണ്ണ. ഭാരതസ്മൈക്കത്തിരായി

ഇനി ഒരു കൈയും ഉയരത്തു്....അതിനവേണ്ടി അഞ്ചു്  
ആശ്രമത്തിലേക്കു പോവുക. കല്പിലും മുള്ളിലും ചവുട്ടി  
പ്രണിതപാദയായ സീതയെ കാട്ടിൻ നടത്തിയല്ല, വിമാ  
നത്തിലേററിയാണ്, രാവണൻ ലക്ഷ്യിലേക്കു കൊണ്ടു  
പോവുന്നതു്. ഒരു സ്നേഹ വെച്ചിയരിയുന്നതുകണ്ടിട്ടും നീ  
യുംകാരയായിനിന്ന സീതയെ, കായികമായ വേദന ലക്ഷ  
യിലേ രാജാവു് അനഭവിപ്പിക്കുകയില്ല. മാനസിക  
വേദന! അതനഭവിക്കണം.

മാരീചൻ

ഇതാ! ഞാൻ പോയ്ക്കിണ്ഠു.

(സമാപനധനി)

### ഗ്രൂപ്പം അഞ്ചു്

[വനാന്തരംഗം,

ശ്രൂപസംഖിയാനംകാണ്ടു്. കാട്ടിലെ ഇലകളും ചട്ടികളും  
ചലിക്കുന്ന പ്രതിതി ഉണ്ടാക്കണം.

ഇടയ്ക്കിട മനഷ്യരന്നര വെഗത തിലുള്ള നടപ്പിന്നേറയും, ഒരു  
മുഹമ്മദിനും ഹാട്ടത്തിന്നേറയും, ഇടയ്ക്കുള്ള നിലും, ശമ്പുപ്രദയാ  
ഗംകൊണ്ട സാധിക്കണം.

നിഴുണ്ട.

രാമൻ

ഒടിമരയുകയാണോ? തുടെ ഞാൻ വരും. ഏതുരും  
പോയാലും ഏറെന്നര പിടിയിലൊത്തുക്കും.

(വിണ്ടും മുഹമ്മദിനും ഗതിവേഗം. മനഷ്യപാദങ്ങളുടെ അന  
ധാരനം.)

(ഒരു നിഴുണ്ട.)

രാമൻ

എത്രും പോയാലും കനകമയമായ ഈ മാനിരീ  
എനിക്ക പിടിക്കണം.

(നില്ക്കുന്ന തീവ്ളപ്പു താഴന്നൂർഗ്ഗിതോപകരണത്തിലും.)

## ശ്രദ്ധം ആര്യം

[പഞ്ചവടി.

അശ്രൂമഃ സീതയും ലക്ഷ്മണനം.]

സീത

കമാരലക്ഷ്മാ, അത്യുപ്പത്രൻ പോയിട്ട് നേരം എ രുഹായി. അങ്ങകലെയായെന്നതോന്നാം. എങ്കിലും ആ മാനിനെ പിടിച്ചുകൊണ്ട വരികയുള്ള.

ലക്ഷ്മണൻ

(അശ്രൂമനായി) ഉം.

.സീത

എത്ര മനോഹരമായ മാനാണ്ടു്. ഈ വന്നാൽ ത്രിലിത്രനാർ കഴിഞ്ഞിട്ടും ഈതു എദ്ദുഹാരിയായ ഒരു ജയ്യവിനെ നാം കണ്ടിട്ടില്ല. ലക്ഷ്മണൻ ഞാൻ പറയുന്ന ഒരു ശ്രദ്ധിക്കണില്ല.

ലക്ഷ്മണൻ

ഉം.

സീത

അത്യുപ്പത്രൻ അതിനെ പിടിച്ചുകൊണ്ടവരും. അതിനെ ഈ അശ്രൂമത്തിൽ വളർത്തണം. നിങ്ങൾ ജേയും നം അനഞ്ജനം ശ്രീകൃഷ്ണരാഘവൻ. ഞാൻ തനിയേ അല്ലെങ്കിൽ എനിക്കും ഒരു ശ്രീകൃഷ്ണരാഘവൻ. എന്തെന്ന് സവിരയക്കണ്ണ് നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും അസുയപ്പടക്കത്തു്.

ലക്ഷ്മണൻ  
എന്തു? (അലക്ഷ്യമായ സ്പരം)

സീത

സാന്ദ്രത്തിൽ ഇത്തരം ലയലീനനായിപ്പോയോ?  
ലക്ഷ്മണൻ

ശരി.

സീത

കമാരലക്ഷ്മണൻ മററരേതാ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരീ  
ക്കുകയാണ്.

ലക്ഷ്മണൻ

അതെ!

സീത

ശ്രദ്ധിപ്പിണബയെ ആക്കിരിക്കം. എങ്കിലും അതു ചെ  
യുത്തായിതനാ.

ലക്ഷ്മണൻ

ഹൈന്തു?

സീത

ഈനി ആ കന്യക ഏതിനു ജീവിക്കണം.

ലക്ഷ്മണൻ

അവർ രാവണചക്രവർത്തിയുടെ സഹോദരിയാ  
ണ്. ലക്ഷ്മേരനാഡി രാവണൻറു...

സീത

ഈ ഗാരവത്തിലുള്ള നിലും നോട്ടവും കണ്ണാൻ ആ  
ലക്ഷ്മേരനിന്മിവാനവേണ്ട തോന്നമല്ലോ. കമാരാ, ആ  
ഭീകരരംഗം അഞ്ചു മറന്നുകളും. അതു വിന്റുരിപ്പിക്കവാ  
നാണ് ആ കനകമുഗം ഇവിടെ വന്നതു്. അതു് സാധാ  
രണമുഖമല്ല.

ലക്ഷ്മണൻ  
ആശാനം തൊൻ പറത്തിപ്പുണ്ടോ.  
സീത്

ഇംഗ്രേസ് നമ്മുള്ള ലപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. എങ്കിലും, എൻ്റെ ലക്ഷ്മണ! ആ ജയ്യവിനെ പിടിക്കുവാൻ പരശ്രരാ മന പരാജയപ്പെടുത്തിയ ജേയജ്ഞൻ ഇതുവും സമയം വേണ്ടിവന്നുണ്ടോ? കഴും! ആയുപ്പുതുന്ന് എത്രകാതം മുരൈ പോയിരിക്കും.

ലക്ഷ്മണൻ  
അട്ടക്കണ്ണതോറും അകലും! അകലുംതോറും അട്ടക്കണം!  
(സംഗീതാപകരണംകൊണ്ട്, ഡോക്കണ്ടും. “ഹാ!” എന്ന വിളി മുരൈ കേൾക്കുന്നു.)

സീത്  
ആരോ നിലവിളിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നവുണ്ടോ.

ലക്ഷ്മണൻ  
ആയം നിലവിളിച്ചില്ല.  
സീത്  
ലക്ഷ്മണാ! അതു് ആയുപ്പുതുന്ന സ്വന്നമുണ്ടോ?  
ലക്ഷ്മണൻ  
അല്ല!

(മുരൈനിനും ‘ഹാ! ഹാ!’ എന്ന ശബ്ദം.)

സീത്  
അതെ!

ലക്ഷ്മണൻ  
അല്ല!

(‘ഹാ! ലക്ഷ്മണാ!’ എന്ന വിളി മുരൈനിനും കേൾക്കുന്നു.)

സീത

അതെ. അത്യുപയുഗവർത്തനാഖാണാ വിളിക്കുന്നത്. വല്ല അപകടവും പററിയിരിക്കുമോ?

ലക്ഷ്മണൻ

അതു് ജ്യേഷ്ഠൻറെ സ്വന്തമല്ല.

(‘ഹാ! സീത’ എന്ന വിളി മുഹമ്മദിനം കുഞ്ചിനം.)

സീത

എന്നെ വിളിക്കുന്നതു് ദേവൻതന്നെന്നയാണു്. അ നോട്ടേയ്ക്കു വേഗം ചെല്ലു.

ലക്ഷ്മണൻ

എന്തീരു് അനേദാട്ട ചെപ്പുണ്ടം.

സീത

നിന്റെ സഹ്യാദരന്റെ നിലവിളി കേട്ടിട്ടും നി നനിലയിൽ നീ നില്കുകയാണു്.

ലക്ഷ്മണൻ

എന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻു് അപചാത്താനം പാരിക്കിട്ടില്ല.

സീത

ആ സ്വരം ദീനദിനമായി വരുന്നതുപോലെ തോറു നം. വനാന്തരമല്ലേ. മുടഞ്ചാതമില്ല. ഇവിടെ, ഇങ്ങനെ. അങ്കു!

ലക്ഷ്മണൻ

വനാന്തരമാണു്: മുടഞ്ചാതമില്ല. അതുകൊണ്ടു് തോൻ ഇവിടെ നില്കും.

സീത

ഇവിടെ നിന്നുകൊള്ളു. ആ വില്ലും അനും ഇന്തു രണ്ടം. തോൻതന്നെ ആരുപുത്രന്റെ അരികിലെല്ലാ പോ പൂകയാണു്.

**ലക്ഷ്മണൻ**

വില്ലും അനും ആ കൈയ്യു് യോജിച്ചതല്ല. അങ്ങോ കു പോവുകയും വേണ്ട.

(മുരൈനിനം കൂട്ടതൽ ദയനിയമായി ‘ഹാ! ലക്ഷ്മണ’ എന്ന വിളി കേൾക്കുന്നു.)

**സീത**

അയ്യോ! വീണ്ടും, ആര്യപുത്രൻ ലക്ഷ്മണനെത്തന്നെ പിളിക്കുന്നു.

**ലക്ഷ്മണൻ**

അല്ല! ദേവി ഇവിടെ സമാധാനമായി നില്ലുണ്ട്.

**സീത**

എൻ്റെ സമാധാനം നശിച്ചു. ലക്ഷ്മണാ! നിന്റെ ഏദയം മരാറ്റിലോ വ്യാപരിക്കയാണ്. ഉടനെ പോയി ആര്യപുത്രനെ രക്ഷിക്കുന്നും.

**ലക്ഷ്മണൻ**

ജേയ്യുന്ന് ഇനി എൻ്റെ സഹായം ആവശ്യമില്ല.

**സീത**

അതായതു് (ഇടത്തിനുപരത്തിൽ) ഹതായതു്...ലക്ഷ്മണാ! സംഭവിക്കേണ്ടതു് സംഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞുവെന്നു്.

**ലക്ഷ്മണൻ**

അതു് സംഭവിക്കാതിരിക്കവാൻ, ഞാൻ ദേവിയുടെ സമീപം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നും. ഇതു് വന്നാന്തരമാണ്. ഒരു വി എക്കാക്കിനിയുമാണ്.

**സീത**

ലക്ഷ്മണാ! നീ ശ്രീരാമദേവൻ്റെ സഹോദരന്മേ?

**ലക്ഷ്മണൻ**

അല്ല.

സീത

അരതനിക്ക തോന്നുന്നണ്ട്.

ലക്ഷ്മണൻ

സഹോദരന്റെ, പ്രക്ഷേ, പാദ...

സീത

ഭരതനവേണ്ടി ശ്രീരാമദേവൻറെ പുരക്ക ഇരങ്ങി തതിരിച്ചതാണ്.

ലക്ഷ്മണൻ

അരത.

(‘ലക്ഷ്മണ! എൻ്റെ അഞ്ജാ! എന വിളി!)

സീത

ഇനിയും സംശയിച്ചു നില്കുകയാണോ? നീ അങ്ങോ കു പോവുകയില്ലോ?

ലക്ഷ്മണൻ

ഞാൻ ഇവിടെ നില്ക്കവാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

സീത

(സ്വരം ദ്രശ്യവും കോപസകലിതവും) മനസ്സിലായി. പത്രണ്ടകൊല്ലത്തെ കപടനാടകത്തിൻറെ അത്മം എനിക്ക മനസ്സിലായി. നീ അഭിലഷിക്കുന്നതെന്നും എനിക്ക് മനസ്സിലാവുന്നു.

ലക്ഷ്മണൻ

എക്കിൽ, ഞാൻ ഇവിടെത്തുനു നില്ക്കാനുവദിക്കണം. എൻ്റെ അഭിലാഷം...

സീത

ഈ അഭിലാഷം നടക്കവാൻപോക്കാനില്ല.

ലക്ഷ്മണൻ

അതു നടക്കുന്നും. സദാപി, ഞാൻ ദേവിയുടെക്കൂടെ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നും.

സീത

രാവണസഹാദരിയായ മുൻപുണവയോട്ടലു നീ സംസാരിക്കുന്നതു്.

ലക്ഷ്മണൻ

ജനകപുത്രിയായ സീതാദേവിയോട്ടു്.

സീത

(കോപനിഭർമായ സ്വരം) രാമപത്തിയായ സീത യെന്നു് നീ മറന്നു! സൗക്രംഭായി മറന്നു! ആ മറവിയിൽ നിന്നു് നീ മദിക്കൈക്കയാണു്.

ലക്ഷ്മണൻ

എന്തായാലും ദേവിയെവിട്ടു ഞാൻ പോവുകയില്ലു.

സീത

ഹാ! ജേയഷ്ഠനെ കാട്ടിശ്രൂരി നട്ടവിലിട്ടു് കൊലാച്ചു തു്, ഈ എന്നെന്ന നിന്മക്കു് സ്വീകരിക്കണം.

ലക്ഷ്മണൻ

(വേദനനിറത്തെ സ്വരം) ഇഷ്യപരാ! ഞാൻ എന്താ നീ കേൾക്കുന്നതു്.

സീത

നിരുൾ എദയവികാരങ്ങളുടെ പ്രതിധനി. സഹാദരാലാതകരുൾ സ്വരം.

ലക്ഷ്മണൻ

എൻ്റെ ദേവി! എന്തിനിങ്ങനെന്ന മുരമായി സംസാരിക്കുന്നു.

സീത

നിരുൾ ഭ്രാതുഭക്തിയുടെ മറുപുറം ഞാൻ കാണാനു. നിഴലുപോലെ കഴിഞ്ഞുള്ളടിയ നിരുൾ രഹസ്യം ഞാൻ അറിയുന്നും. നീയാണു് സഹാദരൻ! നീയാണു് രാജുക്ക മാരൻ! നീയാണു്...

ലക്ഷ്മണൻ

എൻറൊ ചെവിയടഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. വിധിവിഹിതം ലംഘിക്കവാൻ താൻ ശക്തന്നല്ല.

സീത്

അതായതു്, നിന്റെ ഭാർത്താപദം എനിക്കേ വിധിച്ച താണോ. അതിനെ ലംഘിക്കവാൻ നീ ശക്തന്നല്ല. ഉണ്ടാ!

ലക്ഷ്മണൻ

ദേവി! എനെ അഗ്നിയുടെ മദ്യത്തിലേയ്ക്കുറിഞ്ഞ കളയു! ആ വേദന താൻ സഹിച്ചേണെന്നു...

സീത്

വിശ്വാസാലാതകമാർ ദഹിച്ചാൽ പോരാ! ചാന്പ ലാവണം: ചാരമായി മാറണം.

ലക്ഷ്മണൻ

എൻറൊ ജ്യോഷ്യാ! അപദാപ്തനായ അനംജൻ ഇതാ വരുന്നു.

(‘ഹാ! സീതേ! എന്ന കൊന്ന.’ എന ദയനിയമായ ശോദനം.)

സീത്

ഈനി നീ ആക്രമേണ്ടിയാണോ” പോകുന്നതെന്നു എനിക്കരിയാം.

(ലക്ഷ്മണൻ വിഞ്ഞിവിഞ്ഞിക്കരഞ്ഞുകാണട്ടു പോവുന്ന.)

സീത്

ദേവാ! എൻറൊ ദേവാ!

(മുർക്കിച്ച താഴെ വീഴുന്ന.)

(സമാപനധപനി)

## ഗ്രവ്യം എഴു

[രംഗം മുൻ രംഗം ശോകമുകമായ പദ്ധതിലും. രാവണൻ സന്ദൃഷ്ടിവേഷത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു.]

രാവണൻ

അല്ല! എന്നിക്കെ തെററിയോ? മാരീചൻ എന്നു വണ്ണിച്ചേണ്ടു? ഈ രാമൻറെ സങ്കേതമല്ലോ. എല്ലാം മുന്നു മായിരിക്കുന്നവല്ലോ.

(പക്ഷികളുടെ ചീറകടി. ചെറിയ കാറ്റകിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ശബ്ദം.)

പൊട്ടപ്പുലുകൊണ്ട് കെട്ടിമേഞ്ഞ പാഴ് കുടിലല്ലോ ഈ. കൊള്ളാം. അയോദ്ധ്യാധിപതിക്കു് അന്നയോജ്യ മായ ആസ്ഥാനംതന്നെ.

(ങ്ങ നിമിഷത്തെ നില്ക്കുതു, പക്ഷികളുടെ കളാനം.)

ഹൈരു്! കളാനംപോഴിക്കുന്ന കോകിലങ്ങൾ! മുമ്പാം തുള്ളുന്ന മോഹനസുന്നങ്ങൾ! എദയഹാരിയായ പരിസരം! എകാന്തത്തജ്ജട രാമണീയകം...വാസനത്രും യുടെ അനവദ്യവര്യത. ഇവിടുമാൻം വനസ്പത്യം!

(നില്ക്കുതു.)

മന്ത്രേ! നീ മുലവത്തു വിഡേയമാക്കുന്നോ? ...ങ്ങ കനകലാകയോ ആ കിടക്കുന്നതു്. വന്നുമെിയിൽ ഒരു കനകവിറ്റുമോ? ഈതന്നെന്നോ സീത! ഉറക്കത്തിലും, ഉണ്ണൻം ഉജ്ജപലകാന്തി ചിത്രം സൗന്ദര്യം! ഹാ! ഞാൻ എന്നതനെ മറക്കുന്നു.

(നില്ക്കുതു.)

വിളിച്ചുണ്ടത്തില്ലാലോ? മുർച്ചിച്ചു കിടക്കുകയാ

ഞന്നു തോന്നുന്നു. കലുക്കിയുണ്ടിയാലോ? ചരാചരാ! പരസ്യീയ സ്വർഖിച്ചുട്ടുടാ.

(നില്ലബ്രഹ്മ.)

ജലമെടുത്ത് മുവത്തു തളിക്കുക്കതനെ.

(ജലംതളിക്കുന്ന ശബ്ദം.)

ദേവി! ദേവി!

സീത

(പെട്ടുനുണ്ട് ശ്രാസമടക്കിയ സ്വരത്തിൽ)  
നാമാ! നാമാ! രക്ഷിക്കണാ!

രാവണൻ

ദേവി! ഉണ്ടാലും.

സീത

എൻറെ നാമാ!

രാവണൻ

ഞാൻ നാമന്ത്ര്യം. എങ്കിലും നാമനാണ്. അതുകൂടു മററവരും.

സീത

ക്ഷമിക്കണം: എനിക്ക് ആളുതെററി. ഉറക്കത്തിൽ അത്മമില്ലാത്ത എന്റെക്കയേം വിളിച്ചുപറഞ്ഞു....അങ്ങൾ യെ എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. അവർ രണ്ടുപേരും വന്നാതെരത്തിലേക്കു പോയി.

രാവണൻ

ശ്രീരാമലക്ഷ്മണമാരല്ലോ?...ഞാൻ അറിഞ്ഞു.

സീത

അവിടേതെ കാൽക്കഴുന്നതിന് ഇതാ ജലം....

(വെള്ളം കാലിൽ ശഴിക്കുന്ന ശബ്ദം.)

ഇനി ആ പീംതതിൽ ആസനസ്ഥനായാലും.

രാവണൻ

ആരീരാമദേവൻറെ പ്രതീക്ഷ തെററിയില്ല. ഒരു നീ മിഷംപോലും ദേവി എക്കാക്കിനിയായിരിക്കുകയില്ലോ? ഭഗവാൻ സൂചിപ്പിച്ചു.

സീത

അങ്ങു് എതാഗ്രമാതിലാബാം താമസിക്കുന്നതെന്നും, അങ്ങയുടെ പേരെന്നതെന്നും, ഞാനിതുവരെ ചോദിച്ചില്ല.

രാവണൻ

ഭഗവഞ്ച്ചുാദിസേവചെയ്യുന്ന ഒരു സാധ്യ!

സീത

ഈതാ, ഈശ്വരമുള്ള ഫലമുലാദികൾ എടുത്തു് ഉപയോഗിച്ചാലും. നടന്ന ക്ഷീണിച്ചായിരിക്കുമ്പോ, ഈവിടെ എത്തിയതു്.

രാവണൻ

ഞാൻ എന്നെന്നത്തെന്ന മറന്നിരിക്കുകയാണോ? ഭഗവാൻ ആരീരാമദേവൻറെ ആജ്ഞയെന്നസരിച്ചു്.

സീത

ദേവൻ തിരിയെവരാൻ അധികം താമസിക്കുകയില്ല. ലക്ഷ്മണക്കമാറുന്നു പൂരകേ പോയിട്ടണ്ടു്. അതുവരെ പിശ്ചമിക്കാമല്ലോ.

രാവണൻ

ആരീരാമദേവൻന്റെ നിർദ്ദേശമനനസരിച്ചു്, ദേവിയുടെ സമീപത്തെങ്ങു് ഞാൻ വന്നിരിക്കുകയാണോ?

സീത

ആര്യചുതുറുന്നു നിശ്ചയമോ? എവിടെവച്ചു കണ്ടു് എപ്പുംഥാണോ? കണ്ടു്?

രാവണൻ

ഭഗവഞ്ച്ചേക്കത്തരോടു് അങ്ങുന്ന ചോദിക്കുത്തു്.

സീത

മഹർഷിഗ്രേഹം, ക്ഷമിക്കണം! ദേവരന്റെ നിദ്ര ശരമെന്താണാവോ?

രാവണൻ

രാമലക്ഷ്മണനാർ അവിടെ തയ്യാറായി നിൽക്കുകയാണ്. ആ വനവീതിയിൽ. അയോദ്യയിലേക്കെ മടങ്ങുവാൻ.

സീത

(അത്രുത്തരെതാട) എന്ത്? അയോദ്യയിലേയ്ക്കു മടങ്ങുവാനോ? ഇതുപെട്ടുന്നോ.

രാവണൻ

ദേവി കൗസല്യക്ക് ആലസ്യം പദ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീരാമലക്ഷ്മണനാരേയും സീതാദേവിയേയും അവസാനമായി ഒന്ന് കാണണ്ട് മെന്നാവശ്യപ്പെട്ടു.

സീത

രോഗം അതുകൂടു തുട്ടലാണോ? ഇംഗ്രേസ്!

രാവണൻ

ഉടൈ അയോദ്യയിലേക്കെ തിരികുവാൻ ശ്രീരാമദേവൻ നിയേരിച്ചു. ദേവിയേ തുട്ടിക്കൊണ്ടു ചല്ലുവാൻ എന്നോടു ആജഞ്ചാപിച്ചു.

സീത

അപ്പുനോടുള്ള വാദാനം ലംഘിച്ചു, വനവാസകാലം കഴിയുന്നതിനമുന്പു്, അയോദ്യയിലേക്കെ തിരികേയെ പോവുകയോ?

രാവണൻ

പുത്രമുഖം ദർശിക്കാതെ ദശരതമഹാരാജാവു് നാടുനിണ്ടി. ഈ മാത്രംഖമാക്കുന്ന മഹാപാപംതുടി താങ്കുവാൻ ശ്രീരാമദേവൻ ശക്തിയില്ല. അതുകൊണ്ടാണിരി

ക്കു...ദേവി! കാലം കൂട്ടുള്ളിലൊത്തിനില്ലുകയില്ലപ്പോ.  
ഉടനെ പുറപ്പുടകയണ്ണ.

സീത

എക്കില്ലും അത്രധിക്കുതനു ഇന്നോടു വന്നില്ലപ്പോ.  
രാവണൻ

മഹർഷിഷാരോടു് വിചചോദിച്ചുകൊണ്ടു നില്ലുക  
യാണോ. പോരൈക്കിൽ, ഇത്രയും കാലംകൊണ്ടു് ജീവിത  
പുമായി അലിഞ്ഞുചേർന്ന പഞ്ചവടി വീണ്ടും കണ്ടു്  
യാത്രപരയുവാനുള്ള കരത്തു് ആ ലോലഹ്രദയനില്ല.

സീത

ഞങ്ങൾ പഞ്ചവടിയുമായി താദാന്ത്യപ്പുട്ടപോയി!  
മഹർഷേ! ഞാൻ ഞങ്ങളിക്കഴിഞ്ഞു.

രാവണൻ

അരല്ലുകും അത്രുമവാസികളായ നരക്കു് എന്തു്  
ഒരുവാനാണോ. സംയമംതനെ നമ്മുടെ സന്ധത്തു്.

സീത

ഈ മരദുരിയല്ലാതെ മരുന്നാണും ഇവിടെനിന്നു്  
എടുക്കുവാനില്ല. എന്നാൽ ഇനി...

രാവണൻ

അതാ! ആ ചെറിയ് കാടു കടന്നാൽ വിശാലമായ  
വന്തുവാണോ. രമം അവിടെചരയെ പരികയ്ക്കുള്ളൂ.

സീത

ഭഗവാൻ അനാഗ്രഹിക്കുടു!

രാവണൻ

ദേവി! ഇതിലെ...ഇതിലെ. അല്ലോ നടന്നാൽമതി.  
സീത

അവിടെ മുന്നേ നടന്നകൊള്ളൂ.

(സമാപനധ്യാനി)

## ആവാദി

[രംഗം വനമല്ലും. ലക്ഷ്മണൻ വനമല്ലുത്തിൽത്തടി എകനായി മുന്നോട്ട് നിന്മുന്ന. വനത്തിലെറ്റികരപ്പത്തി ശബ്ദാപകരണങ്ങൾക്കാണ്ട് സ്വയജിക്കണം.]

ലക്ഷ്മണൻ

ജേയും! അന്നേവിടെയാണ്. എന്നാൻ എത്രും അന്നേയെ അനേപാഷിച്ചു നടക്കണം.

(വനപ്പത്തി കൂട്ടത്തിൽ യക്കാക്കണം.)

സീതാദേവിയുടെ കൊള്ളിവാക്കകൾ. ആ തീച്ചുള്ള തിൽനിന്നും എടി രക്ഷപ്രുട്ടകയായിരുന്നു. എൻ്റെ ജേയുംവേണ്ടി എന്നാൻ അതും സഹിച്ചു. ഈ കാടിന്റെ ഭയകരതയിൽ അന്നേയുടെ മുപ്പറ്റം എന്നിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടുനോ! ഒരു മാനിനേത്രത്തിൽ ഇതും വനാന്തരത്തിലേ കൂടുതലും പോന്നുണ്ടോ? എന്നെന്നെ വിശ്വസിക്കാം? അന്നു് തിരിയെ ആഗ്രഹത്തിലെത്തിയോ? സുക്ഷിക്കാൻ എല്ലിച്ചു ദേവിയെ ഉപേക്ഷിച്ചു് ഹാടിപ്പോന്ന കുറ്റത്തിനു് ജേയും മാപ്പുതരികയില്ലോ?

(അകലെ... ‘ഹാ! ലക്ഷ്മണ വഞ്ഞു.’ എന്ന വിളി മഴങ്ങുന്നു.)

അയ്യോ! ജേയും ആപത്തിലക്കരുപ്പുണ്ടോ? ഇതാണ്ടു വനകഴിഞ്ഞു. ദേവിയുടെ സംശയം ധമാത്മമായെന്നോ? ഈശ്വരാ! അവിടെന്നതെന്ന ഏൻ്റെ ജേയും നെ രക്ഷിക്കുക.

(ഹാടി മറയുന്ന ശബ്ദം)

(സമാപനധ്രൂവി)

## ഗ്രവ്യം സീപ്പത്ര

[രംഗം: വന്നുമുഖി. സീതയും രാവണനും വന്നുമെങ്കിൽ]

രാവണൻ

ദേവിക്കു യാത്രചെയ്യുവാനുള്ള രദ്ദം ഇതുതനെ. നട  
നൂ ക്ഷാണിച്ചില്ലോ?

സീത

അതുകുറം നടനോ? ആര്യപുത്രൻ ഇനിയും വനി  
ല്ലോ.

രാവണൻ

വത്റം.

സീത

ക്ഷമാരലക്ഷ്മാനനവിടെ?

രാവണൻ

ദേവി പരഞ്ഞയച്ചതെവിടെയാണ്?

സീത

അവർ രണ്ടുപേരും ഈ വന്നുമെങ്കിൽ കാത്തനില്ല  
നാവന്നും അവിടനു പരഞ്ഞതു്.

രാവണൻ

അവർ ഈവിടെ എവിടെയോ കാണം. രദ്ദം യാ  
ത്രാസൗകര്യമുള്ളതോ എന്നു് നോക്കേണെ? മുരയാത്രയാ  
ണു്. സുവമായിരിക്കേണെ?

സീത

സുവവും സൗകര്യവും. ആര്യപുത്രനെവിടെ?

രാവണൻ

വത്റം; അനേപഷിച്ചു വത്റം; ക്ഷമിക്കു.

## സീത

അനേപഷിച്ചു വയമെനോ? അങ്ങു് എന്നാട് പറ  
ഞ്ഞതെതനായിരുന്നു?

## രാവണൻ

ഈ രദ്ദം ദേവി ഇതിനമുന്പു കണ്ടിട്ടില്ല. ആകാരേ  
ത്തിലുടെ അതിവേഗം പറന്നപോകുന്നതിനു കഴിവുള്ള  
രദ്ദമാണിതു്. ഇതിന്റെ മാത്രക ഇതിനമുന്പു കണ്ടിരിക്കാ  
യില്ല.

## സീത

രദ്ദത്തിന്റെ മേരയപ്പറാറിയല്ലാണോ എൻ്റെ ചോ  
ദിച്ചതു്. അങ്ങു് പരയണം, രാമംവബനവിഭക്യനു്.

## രാവണൻ

ദേവി! ഭഗവാൻ ഇവിടെ എവിടെയോ ഉണ്ടു്. ആ  
ക്കം എപ്പോഴും കാണാൻ കഴിയുന്ന ആളില്ല എന്നല്ല പ  
റയപ്പേരുന്നതു്. നോക്കു, ഈ രദ്ദം മലയപ്പുത്തവും അല  
യാഴിയും കടന്നപോവേണ്ടതാണു്. അപ്പോൾ ദേവി എ  
ല്ലാം മറക്കം.

## സീത

ക്ഷമിക്കണം! അങ്ങു് ഒരു മഹർഷിയല്ലോ?

## രാവണൻ

സത്യമരിയുവാൻ താല്പര്യമുണ്ടു്. കൊള്ളാം... എന്നു  
ഒരു മഹർഷിയുമായിരുന്നു.

## സീത

ഇപ്പോൾ...

## രാവണൻ

പരയാം! എൻ്റെ ഈ രദ്ദത്തിലുണ്ടായിരിക്കും. രാജ  
ധാന്യിയിലെത്തുന്നതുവരെ സമയമുണ്ടാണോ. ധാരാ തിരിക്കു

ന്നതിനമുപെ്, ഇതിനള്ളിലെ പ്രത്യേകതകളാശേ എന്ന സ്ഥിലാഞ്ചി.

സീത

എന്നോടു് സത്യമല്ലോ അങ്ങു് പറയേണ്ടതു്. എന്നാൻ ഒരു മുഴീയല്ലോ!

രാവണൻ

അതാണല്ലോ ഇങ്ങനെന ബഹുമാനിക്കുന്നതു്. കയറണം. ആ രമാത്തിന സീതാദേവി ഒരുക്കാരമായിരിക്കണം.

സീത

അണ്ണാരാണോ്? ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാരെവിഡോ? സത്യം പറയു.

രാവണൻ

അണ്ട്യം പരഞ്ഞതില്ലല്ലോ. എന്നാനാരെനു ചോദിക്കാൻ സമയമുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നീ പറയുവാൻ വളരെ സമയമുണ്ടാതാണും. രമാത്തിലേജ്ഞു കയറു.

സീത

(സകോപം) രമാത്തിലേജ്ഞു കയററുവാൻ നിങ്ങളാരാണോ്?

രാവണൻ

ഈ രമാത്തിനേൻ ഉടമനുമൻ. അല്ലെങ്കിൽ കയറുവാൻ പറയുമോ?

സീത

ഈശ്വരാ! എന്ന് വണ്ണിക്കുപ്പുട്ടു. നിങ്ങൾ എന്നു ചതിച്ചു.

രാവണൻ

ആ കമ ഇവിടെവെച്ചുതന്നെ പറയണമോ? (ക്രൊക്ക് അജാന്താസപരത്തിൽ) ഇന്നീ സമയമില്ലോ! രമാത്തിലേജ്ഞു കയറു.

## സീത

നിങ്ങൾ സ്നേഹിയ അപമാനിക്കമോ?

രാവണൻ

അതിനാത്തരം നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവു് പറയണം.  
ഞാൻ സീതാദേവിയെ ബഹുമാനിക്കുകയല്ലെല്ലു ചെയ്യുന്ന  
തു്. അധികഗേരം സംസാരിച്ചു്...

## സീത

കപടവേഷധാരിയായ ഭ്രാഹ്മി! ചാട്ടവാക്കുകൾപ  
രഞ്ഞു് ഒരു സ്നേഹിയെ വണ്ണിച്ചു.

രാവണൻ

വേഷം മുഴവൻ കപടമായിതന്നില്ല. പക്ഷേ, ഭാഷ  
മുഴവൻ സത്യമല്ലായിരുന്നു. സ്നേഹാട്ടുള്ള ബഹുമാനംകൊ  
ണ്ടു്, ആ ഭാഷ അന്താന ഉപയോഗിച്ചു എന്നമാത്രം. താ  
റിഖരിക്കണാം! ഉം! രമ്യതിലേപ്പു കയറു.

## സീത

എൻ്റെ ഭർത്താവു് എവിടെയെന്നു് പറയു!

രാവണൻ

പരഞ്ഞതയച്ച ആളിനു് അറിഞ്ഞുള്ളടക്കിൽ... ഈനി  
താമസിച്ചുകൂടാ?

## സീത

സ്നേഹിയ അവമാനിച്ചു മഹാഭ്രാഹ്മി!

രാവണൻ

ഞാൻ ആ ശരീരത്തിൽ സ്വർഖിച്ചില്ല. എൻ്റെ വാളു  
കൊണ്ടപോലും സ്വർഖിച്ചില്ല. ആ നാസിക കോപംകൊ  
ണ്ടപോലും വിക്രിതമാക്കണമെന്നു് എനിക്കുദ്ദേശമില്ല.

## സീത

ഈംഗ്രേരാ, ഞാൻ ആത്തെടുവിലാണു് ഈ നില്ല  
നാൽ?

രാവണൻ

അയോദ്യാധിപതിയുടെ മുമ്പിലല്ല.

സീത

ആര്യന്ദമുസിൽ എന്ന പറയു.

രാവണൻ

ലക്ഷ്മിധിപതിയുടെ മുമ്പിൽ.

സീത

അങ്ഗോ! ആര്യ?

രാവണൻ

ശ്രൂർപ്പംവയുടെ സഹോദരനായ രാവണൻറെ മുമ്പിൽ!...ഇനി രമത്തിലേള്ളു കയറാമല്ലോ.

സീത

ആരാണാജത്താച്ചിക്കവാൻ?

രാവണൻ

രാവണചക്രവർത്തിയായി ആജത്താപിക്കുന്നു. മനോ  
ഹരമായ ഒരു കൊട്ടാരം ഭവതിക്കായി താൻ തയ്യാറാക്കി  
യിട്ടുണ്ട്. അവിടെ രാജപതിയെപ്പാലെ, രാജോചീതി  
മായി ഭവതിക്കു താമസിക്കാം.

സീത

രാജധാനി! രാജപതി! നിത്ത്.

രാവണൻ

നാം ലക്ഷ്മിലേള്ളുണ്ണ പോവുന്നത്. അങ്ങുകലെ  
പാരാവാരം; അതിന്പുറം നമ്മുടെ രാജധാനി.

സീത

ആര്യന്ദത്തു്?...രാമചന്ദ്രത്തിയോടാണു് സംസാരിക്കുന്ന  
തെന്നു് ഓമ്മിച്ചുകൊള്ളു.

രാവണൻ

എന്നാൽ ഹേ, രാമപതീ! രാവണന്റെ രമത്തി  
ലേജ്ഞ കയറിക്കാളും.

സീത

ഈ രമത്തിൽ! എത്തുപറഞ്ഞു?

രാവണൻ

സീതപരത്ത അവമാനിച്ച രാജാവിന്റെ ഭായ്യെ  
രമത്തിലേററിയല്ലോ, രാവണൻ കൊണ്ടപോവുന്നത്.

സീത

എൻ്റെ മുമ്പിൽനിന്ന പോവു.

രാവണൻ

ഭവതിയുടെ സമീപമിൽനാം യാത്രചയ്യവാനല്ലോ,  
ഉദ്ദേശ്യംഡിഷ്ട്. ഉം! കയറണം.

സീത

കയറുന്നില്ല.

രാവണൻ

ഈല്ലപ്പകിൽ...

സീത

കയറിയില്ലപ്പകിൽ...

രാവണൻ

ഈ കൈകൊണ്ട്...

സീത

എത്തു കൈകൊണ്ട്...?

രാവണൻ

കൈലാസപർത്തപ്പുൾശ്രദ്ധത്വാൽ സംഗ്രഹമായ ഈ  
കൈകൊണ്ട്, ആ മുദ്രാശരീരമെടുത്ത് തേരിലേജ്ഞ വയ്ക്കും.

സീത

മാറിനില്ല.

രാവണൻ

എന്ന അടയ്ക്കിലുവാൻ നിർബന്ധിക്കയല്ലോ?  
എന്നെങ്കൊണ്ട്, അതു മുദ്രാരീത്തിൽ തൊട്ടവിക്കാൻ  
ഇടംതരികയല്ലോ? ഉം! കയറു! വേഗമാവട്ടു!

സീത

കയറുകയില്ല. എന്നെന്ന തൊട്ടത്തു്. എന്നു തുറിച്ചു  
നോക്കേതു്....

രാവണൻ

സീതേ, തേരിൽ കയറുകയില്ലോ?

സീത

അയ്യോ! മാറിനില്ലു! എന്നെന്ന തൊട്ടാതെ മാറിനില്ലു.  
രാവണൻ

ഇനി സാദ്യമല്ലോ. ഉം. (പിടിക്കുന്ന.)

സീത

(ഉതരി മാറാൻ ശ്രമിക്കുന്ന) അയ്യോ! തീ വാരിയി  
ടാതെ മാറിനില്ലു. ദ്രോഹി! നീയോ ലക്ഷാചക്രവർത്തി?

രാവണൻ

ആക്ഷേപവാഞ്ജകൾ അവസാനിപ്പിക്കു.

(സീത ദയനിയമായി, “ദേവാ! ദേവാ! ലക്ഷ്മാ!” എന്ന  
വീഴിച്ച കരയുന്ന.)

രാവണൻ

ഉം! ദേവൻ വരും. രാമൻ ലക്ഷയിൽ അനോപശിച്ചു  
വരണ്ണം...ഈതാ, ഇവിടെത്തെന്ന ഖത്തുകൊള്ളു. ദേവി!  
രാം നീങ്ങാം ഉയരകയാണ്. നൃക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നം. ഒട്ടം  
ഭയപ്പെടണാ!

(മമം ഉയൻപോകുന്ന രണ്ടും.)

(സമാപനധനി)

## ശ്രദ്ധം പത്രം

[രംഗം: ഒഴുവുകാചലം. സുഗ്രീവരം, ഹനമാൻ, ലക്ഷ്മി സനം. വാനരരാജാർ ഘൃഷണിവരങ്ങളിൽ ചാടിനടക്കന്ന ശമ്പം.]

ലക്ഷ്മിണൻ

ഈ പര്യതത്തിന്റെ പേരരത്നാണ്, ഹനമാൻ?

ഹനമാൻ

ക്ഷാര ലക്ഷ്മി! ഈതാണോ ഒഴുവുകാചലം. ഈവി ടെയാണോ രാജധാനിയും.

സുഗ്രീവൻ

നമ്മുടെ അഭ്യന്തരക്കേതമെന്നോ പറയുന്നതായിരിക്കും,  
മുട്ടതല്ല ശരി. കാട്ടനീരെല്ല സഖ്യരിക്കുന്ന എന്നിക്കു്, ഈതു്  
ങ്ങൾ രാജധാനിയായി അന്തേപ്പെട്ടുന്നില്ല.

ഹനമാൻ

ശ്രീരാമദേവൻ ഈവിടം പ്രിയതരമായിരിക്കും.

ലക്ഷ്മിണൻ

തീർച്ചുശായും. പോരെക്കിൽ, തുല്യദ്വാവിതനായ സു  
ഗ്രീവമഹാരാജാവിന്റെ അതിമിയുമല്ലോ.

ഹനമാൻ

രാമദേവൻ രാജ്യം ഉടേ പക്ഷിച്ചു. സുഗ്രീവമഹാരാ  
ജാവിന്റെ രാജ്യം അപഹരിക്കുപ്പെട്ടു.

സുഗ്രീവൻ

ബുദ്ധവയ്ക്കു രാജ്യഗ്രുംഡി. അതുകൊണ്ടു....

ലക്ഷ്മിണൻ

രണ്ടും രണ്ടുപേരും വീണാട്ടുക്കുമെന്നോ പ്രതിജ്ഞ  
ചെയ്യുക: അതിനുവേണ്ടി സവ്യംചെയ്യുക.

### ഹനമാൻ

രാമദേവൻ ലുണ്ടോട്ടുള്ളനൈള്ളട്ട്. അഗ്നിസാക്ഷിയായിത്തന്നെ സഖ്യംചെയ്യുക. അപരിഷ്ടരകീല്യം, ആത്മവീഞ്ഞമുള്ള അനേകശത്രം ഭേദനങ്ങൾ, മഹാരാജാവിനോട് കൂടുള്ളവരായിട്ടുണ്ട്.

### സുഗ്രീവൻ

അവതരം ജീവൻ ത്യജിച്ചും, അവർ ശത്രുക്കരെ കീഴടക്കം. ലക്ഷ്മണക്കമാരാ! സീതാദേവിയുടെ ആഭരണങ്ങൾ ലഭിച്ചതു് ഒരു അനന്തരഹമായിപ്പോയി. ശ്രീരാമദേവൻ വിശ്രമിക്കുന്നിടത്തേയ്ക്കു ചെല്ലുന്നോൾ, ആ പാദത്തിൽ സഹർപ്പിക്കുവാനുള്ള കാഴ്ചയോം ഈപ്പറൻ തന്നെ നൽകിയതുപോലെ തോന്നുന്നു.

### ലക്ഷ്മണൻ

ശരിയാണ് മഹാരാജാവേ! ജേയുജ്ഞന ദേവിയുടെ ആ ആഭരണങ്ങൾ കാണുന്നോൾത്തന്നെ, ഒരു ആശ്രാസമാവും. എതായാലും ദക്ഷിണദേശത്തേയ്ക്കാണ്, ദേവിയെ കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നതു്.

### ഹനമാൻ

ഉംഗണങ്ങളും ഉറപ്പിക്കാം. ബാലിയെ തോല്പിക്കുക. താരാദേവിയേയും രാജ്യങ്ങളും വീശഭട്ടത്തു് സുഗ്രീവൻ നൽകുക. ഇതെല്ലാം ഒന്നാന്നായി നടക്കേണ്ട്.

### സുഗ്രീവൻ

ലക്ഷ്മേരനെ തോല്പിക്കുന്നകാണ്റും ഹനമാൻ വിസ്തരിച്ചതായി തോന്നുന്നവല്ലോ.

### ഹനമാൻ

അതു് ശ്രീരാമദേവൻറെ ആജ്ഞയാനുസരിച്ചു് ചെയ്യുന്നകാണ്റും. ദേവിയെ കണ്ടുവന്നിട്ടു് അതിനെൻ്റെ കമ്പാദത്തി ഭഗവാൻ തീരുമാനിച്ചുകൊള്ളും.

ലക്ഷ്മണൻ

ഈ ദ്രാഹനാടകങ്ങൾ അതോടുള്ളടിയല്ലെ അവസാനിക്കുകയുള്ളൂ.

സൗരീവൻ

നാടകം, അതോടുള്ളടി പുനരാരംഭിക്കുമ്പേയുള്ളൂ. ഉംഗ രാമസന്നിധിയിലേയും പോവുകയല്ലോ?

ഹന്മാൻ

ഈ ചർച്ചയുംഗവും, ഈ രാജധാനിയും പരിഗ്രാമവും മായിത്തിരത്തു. നാം ഉണ്ടാക്കാൻപോക്കാണ സവ്ಯം, നാഞ്ചി എ വിജയന്മാനംത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപനമാണ്.

സൗരീവൻ

ഹന്മാൻ! രാവണനെ പരാജയപ്പെടുത്തിയിട്ടും; ആ നൂംഭ്രത്തിന്റെ മുകളിൽ വിജയപതാക കെട്ടിക്കൊള്ളു, പോകാം.

(സമാപനധനി)

## ആവ്യം പതിനൊന്ന്

[രംഗം: രാവണരെന്ന് രാജധാനി. മണ്ണോദരിയും രാവണം.]

രാവണൻ

മണ്ണോദരി! ഈ നഷ്ടം, ഏങ്ങനെ പരിഹരിക്കണം. ഇതുപോലൊരു കലോത്സവം മുഴവൻ കാണാതെ നാടക ശാലയിൽനിന്ന് പോരിക. ഈനീ അതാസപ്രഥിക്കവാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടാവില്ല.

മണ്ണോദരി

എന്താസപ്രഥിക്കവാനാണ്?

### രാവണൻ

അതു തന്ത്രവും വാദ്യവും തന്ത്രയീഭാവംപുണ്ട്, കലാകേളിയുടെ ഉച്ചകോടിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ, ഞാൻ സഭാതലത്തിൽനിന്നും തന്ത്രമണ്ഡപത്തിലേക്കു ചെന്നു. അതു വീണ ഞാൻതന്നെ കൈയിൽ വാങ്ങി. ആനന്ദസാഗരത്തിലെ കല്ലോലങ്ങളോടൊപ്പും, എൻ്റെ വിരലുകളും ചലിച്ചുതുടങ്ങി. അതോരുന്നഭവമായിരുന്നു. ഞാൻ സപ്രയം മറന്നു. ഒരുവിൽ താളമേളലധാരാസാരിയായ തന്ത്രം അവസാനിച്ചപ്പോൾ വീണവായഖന നിൽക്കി ഞാൻ സഭാതലത്തിലേക്കു നോക്കി. എൻ്റെ ഭേദവി അപ്പോഴേക്കും അപ്രത്യക്ഷയായിരിക്കുന്നു. കഷ്ടം! ഭേദവിക്ക് അപരിഹാര്യമായ നഷ്ടം സംഭവിച്ചു,

### മണ്ണോദരി

അംബുനെ വളരെ വർഷങ്ങൾക്കശേഷം വീണ കൈയിൽ എടുത്തു, അല്ലെ!

### രാവണൻ

ഭേദവിക്ക് അതാസപദിച്ചില്ലപ്പോൾ എന്ന മാസ്തിലായപ്പോൾ, ഞാൻ അനഭവിച്ച ആനന്ദം എന്നേം പോയിമിഞ്ഞു.

### മണ്ണോദരി

ഞാൻ ഉണ്ടായിച്ചു, വീണവായിക്കമെന്ന്.

### രാവണൻ

അപ്പോൾ, മനഃപൂർണ്ണമാണ് അതു മണ്ഡപത്തിൽനിന്നും ഹോന്നതു്.

### മണ്ണോദരി

പ്രാണവേദനയുടെ ഇടയിൽ അതു വേണ്ടു എന്നവിച്ചതു് മനഃപൂർണ്ണമാണ്,

രാവണൻ

ഈ വേദനയുണ്ടക്കിൽത്തനെ, അതിനു കാരണം  
ക്ഷാരൻ ഞൊന്തി.

മണ്ണോദരി

എൻറു മനസ്സിനു ദശംബല്യമാണ്.

രാവണൻ

പ്രസാദവതിയാണു മണ്ണോദരിയെ കാണാവാനാണു  
ഞൊൻ ഇന്നേഡാട്ട പോന്നതു്.

മണ്ണോദരി

അമിച്ചു; ഫലിക്കുന്നില്ല.

രാവണൻ

പരിഭ്രഹം, പരാതിപരംചും. എങ്കിൽ ഞൊൻ ഒരു  
സാധാരണന്നു മുട്ടുക്കുമായിരുന്നു.

മണ്ണോദരി

ഹാ! അസാധാരണത്പത്തിനു കൊണ്ടുവന്ന കാഴ്ച  
പ്രവൃത്തിയോ, ശീംഗപാവുക്കൾചുവട്ടിൽ സുക്കിച്ചിരി  
ക്കുന്നതു്.

രാവണൻ

ദേവി! മണ്ണോദരി! സീതയുടെ സമീപംപോൾ  
സമയം കഴിക്കുതെന്നു് എത്രപ്രാവശ്യം ഞൊൻ ഓഫീ  
ഡ്രിച്ചു.

മണ്ണോദരി

എനിക്കും ഒരു എദയമുണ്ടു്. അതിനു ചലനം ഈ  
നീയും നിന്നിട്ടില്ല.

രാവണൻ

ഈവിധം അതു ചലിക്കാൻ അനാവദിക്കുന്നതാണു  
പത്തു്. അതുകൊണ്ടാണു്, സീതയെ കാണുതെന്നു്  
ഞൊൻ വീണ്ടും പരയുന്നതു്.

### മണോധരി

ജീവിതസ്വം മുഴവൻ അപഹരിക്കപ്പെട്ട ഒരു നീ ആഗ്രഹത്തി. ചങ്കവത്തിയും മാനഷികമുല്യത്തെ ബഹുമാനിക്കണം.

### രാവണൻ

അതിനു തടസ്സമാക്കപറഞ്ഞു? ക്ഷേമം അടുത്തുചെപ്പേ നേ അനേപഷിക്കാവു എന്നില്ലോ.

### മണോധരി

അങ്ങോട്ടപോകുന്നതിൽ, താൻ തടസ്സം പറഞ്ഞെന്നു?

### രാവണൻ

എൻ്റെ ദേവീ! പുനിലാവൊളിപരത്തുന്ന ചങ്ക ബിംബം ഉപേക്ഷിച്ചു്, ഇതുളിൽ കാണുന്ന മിന്നാമിനു നൃത്തിന്റെ പുരകേ എന്നു പോകമെന്നു്...

### മണോധരി

അതിനും കണ്ണിൽ പതിയുന്ന ഒരു പ്രകാശമുണ്ടു്.

### രാവണൻ

അവിടെ മണോധരിക്കു തെറ്റുപറാി. എൻ്റെ പ്രിയതമയുടെ നിഗമനങ്ങൾ മുഴവൻ പിശകി. ദേവീ! എന്നിക്കുന്ന ജയിക്കേണ്ടു്? എന്തു് പ്രതീകാരം പൂർത്തിയാവേണ്ടു്? എൻ്റെ സഹോദരിയുടെ ജീവിതം നശിപ്പിച്ച ആ ദായത്തും ഇം ലക്ഷ്യിൽ വരണ്ണം. സീത യെ എൻ്റെ കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിൽ നന്ന കാണുന്നും. സീത രാവണപത്തിയായിക്കഴിയുന്ന എന്ന തോന്നും. മതി, ഇം രാവണൻ ജയിച്ചു. എന്നായുമായി ജയിച്ചു.

### മണോധരി

ദേവാ! ആ സാധു ഈന്നീ അധികാർ ജീവിക്കയി ല്ലെ. കൊണ്ടുവന്നതുപോലെ ആ വിമാനത്തിലേറാറി തിരിയെ കൊണ്ടുവിഡണം. അവർ രണ്ടുപേരും വേണ്ട വേദന

അന്തവിച്ചുകഴിത്തു. ഇനി അവർ ഒരമിച്ചു ജീവിക്കേ  
ടേ....യെംതോന്നനവൈക്കിൽ, ക്ഷമിക്കുന്നാമാ! ലജ്ജ  
തോന്നനവൈക്കിൽ, ഞാൻ.തന്നെ തീരുവരാം. എപ്പോം  
ഞാൻ വിരേഖികരിച്ചുകൊടുണ്ടാം.

### രാവണൻ

സീതയുടെ മനസ്സിന് എന്തു പരിവർത്തനം വന്നുവെ  
ന്ന് ഞാൻ അറിയട്ടു. ഈ പതിനൊന്നുമാസത്തെ എല്ലാ  
കാര്യങ്ങളിലും കൊണ്ടുണ്ടായ മാറ്റം, ഞാൻ അറിയേണ്ട  
തല്ലേ.

### മണ്ണേഡരി

കൊള്ളാം. ഒരു സ്നേഹിതനു നീറുന്ന ഏതുത്തിങ്കി  
നമ്പരിനു തീമതി, ഒരു സാമ്രാജ്യം ദഹിപ്പിക്കുവാൻ!  
നാമാ! തൃജിക്കുവാൻമുള്ള കഴിവാണ് രാജത്പാം!

### രാവണൻ

ഞാൻ സീതയെ ഒന്നു കാണാം. ദേവിയുടെ അനാവാ  
ദത്തോടെ. ശരൂവായിട്ടും, ചക്രവർത്തിയായിട്ടും...മിരു  
മായി...സുഹൃത്തായി. ദേവി!

### മണ്ണേഡരി

എരിയുന്ന തീയിൽ എല്ലു ശൈക്കങ്ങളു്.

### രാവണൻ

എതായാലും, ഈ ചീനതകാണ്ടു് ദേവി മേഖലിക്കു  
ത്തു്, എന്താ?

### മണ്ണേഡരി

രാജാധികാരംകൊണ്ടു് വേദന നിരോധിച്ചുനിൽക്കാ  
മക്കിൽ അവിടന്നു് ഈ മണ്ണേഡരിയുടേന്നും രാജാ  
വാണിം.

രാവണൻ

പ്രസാദവത്തിയായ മണ്ണോദരി ഏരെൻറമുമ്പിൽ വരാതെ...ഇനി ഞാൻ വീണ തൊട്ടുകയില്ല.

മണ്ണോദരി

മണ്ണോദരി പ്രസന്നയാക്കേപാർ അവൾ പാടും; അവളുടെ കലാമമ്പജനനായ നാമൻ വീണവായിക്കയും ചെയ്യും....

രാവണൻ

ഞാൻ അല്ലോ നടക്കാട്ട്.

(സ്ഥാപനധനം)

## ഗ്രവ്യം പറയുണ്ട്

[അഗം: ശിംഗപാപുക്ഷച്ചുവട്ട്. സീതയും പരിചാരിക ഗ്രിജ ടെയ്യം.]

ഗ്രിജ

സീതാദേവി! ഇംഗ്രിയം, ഇതനിടത്തുതന്ന ഇങ്ങനാലോ? കരച്ചുനടക്കണം. ഇം ശിംഗപാപുക്ഷച്ചുവട്ടവി കുമ്ഭരപ്പോകണാം. ഉദ്യാനത്തിന്റെ അരുടികിൽ നടന്നാൽ മതി. ഇപ്പോൾത്തന്ന ദേഹം പക്കതിയായി.

സീത

മനസ്സിന ക്ഷീണമില്ലപ്പോ, അതുമതി ഗ്രിജാട!

ഗ്രിജ

പരിചരിക്കുന്ന തന്ത്രഭൈയാണ്, ഇതിനും ചക്രവർത്തിനി കരം പരയുന്നത്.

സീത

ഭദ്രി മണ്ണോദരി പ്രദയാലുവാണ്.

### റുജ്ജട

ആ ഗ്രനം ചക്രവർത്തിതിരുമന്ത്രപ്പീലേഡ്യും ആ പുണ്യവതി നല്ലിയിട്ടുണ്ട്. ദേവിയുടെ സുവസന്നക്കയ്യും ഒരു പ്രാറി തിരുമന്ത്രകൊണ്ട്, നേരിട്ട് റുജ്ജടയോട്ട് ചോദിക്കാറുണ്ട്. ഇതുപോലെ തനിയെ ഇരുത്തത്തെതന്നം, ആ വശ്യങ്ങളെല്ലാം അപ്പോഴപ്പോൾ നിറ്റ്യാച്ചുകൊടുക്കണമെന്നം, തിരുമേനി ശാസിച്ചിട്ടുണ്ട്. പറയുന്നതിനിടയ്ക്ക്, തിരുമന്ത്രകൊണ്ട്, എന്നോ, ഓമ്മിച്ചുകൊണ്ട് മിണ്ടാതെ നില്ലും.

### സൈത

എന്നോടു ചെയ്യുതെററു്! എൻ്റെ ഭത്താവിനോടു ചെയ്യുതെററു്. ഇതല്ലാതെ മറരിയു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഓക്കുവാനുണ്ട്. റുജ്ജടേ! ഞാൻ എന്തിനദ്ദേഹത്തെ പഴിക്കുന്നു? ജീവിതസുഖം എനിക്കു വിധിച്ചിട്ടില്ല.

### റുജ്ജട

അങ്ങനെ വിചാരിച്ചു് ദ്രശ്വിക്കുതു്. മന്ത്രപിൽ വിചാരിക്കുന്നതു് നടക്കം. ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു് സാധിക്കം. ദേവബം നമ്മു പരീക്ഷിക്കാക്കയാണു്.

### സൈത

എങ്കിലും, ഇതുപോലൊരു ജീവിതത്തെ പരീക്ഷിക്കുതു്. എൻ്റെ റുജ്ജടേ! ഒന്നാമ്മിച്ചുനോക്കു. ജീവിത ദ്രശ്വത്തിന്റെ പഠ്യാധ്യാണു്, ഈ സൈത്.

### റുജ്ജട

ഇതുപോലെ എറ്റു അനുഭവം ഞാൻ പറയാം.

### സൈത

റുജ്ജടയുടെ കടകൾ കേൾക്കുന്നുാൾ എൻ്റെ ദ്രശ്വം ഒട്ടുകൊക്കു ഞാൻ മറക്കം. ദേവി മണ്ണധാരിയുടെ സാനിഖ്യംകൂടി ഉണ്ടായാൽ! ഇത്തുംിലെ വെളിച്ചുമാണു്,

അതു പുണ്യവർത്തി! വൈശാച്ചികതയുടെ മഹ്യത്തിലേപ്പും പറന്നവതനു ദൈവമുതിയാണ്, ദേവി മണ്ണധാരി.

### ത്രിജട

ഈ ചക്രവർത്തിനിയും ഇതുപോലെ എക്കാക്കിനിയായി വളരെമാസം കഴിയേണ്ടിവന്നിട്ടണ്ട്. രാവണചക്രവർത്തി ഈ കൊട്ടാരവും, രാജ്യചുംവിട്ട് എത്രപ്രാവശ്യം ഓരോ യുദ്ധത്തിനു പോയിരീക്കുന്നു. ദേവി, വിരഹദ്രോഗം അഞ്ചേവിക്കാത്ത സ്കീകളുണ്ടോ?

സീത

എങ്കിലും ഇതുപോലെയുള്ള വേദന മറ്റാൽ സഹിച്ചിരിക്കുന്നോ?

### ത്രിജട

എല്ലാവത്തേങ്കും നാക്കിൽ ഈ ചോദ്യംതന്നെ.

സീത

എങ്കിലും.

### ത്രിജട

എങ്കിലും, മനസ്സിലെ വേദനയ്ക്ക് വ്യത്യാസം വല്ലതുണ്ടോ? ചക്രവർത്തിത്തിങ്ങേനി അന്ന കബേരചക്രവർത്തിയുമായി യുദ്ധത്തിനുപോയി. കബേരനെ തോല്പിച്ചു. പൂർണ്ണകവിമാനം കൈവരശ്ശേപ്പുത്തീ. എന്നീര ദേവി! തിരിച്ചു രാത്രിവഴി....

സീത

ത്രിജടയുടെ കടകൾ കേൾക്കാൻ രസമുള്ളവയാണ്. ഉം, തിരിച്ചു വരുന്നവഴി എന്തുണ്ടായി?

### ത്രിജട

പൂർണ്ണകവിമാനം, കൈലഭാസഗ്രൂഹത്തിൽ തടങ്കി.

(പദ്മാഷ്ടാഖാക്ഷ്.)

(ശമ്പുസംവിധാനം: വിമാനത്തിന്റെ ഗതിവേഗം, വിമാനം ചെടുപ്പുന്ന നില്കുന്ന ശമ്പും.)

രാവണൻ

എത്രു്? എൻ്റെ പുള്ളുകവിമാനത്തിന്റെ ഗതി തടയുകയോ?

(വീണ്ടും വിമാനത്തെ തടഞ്ഞ ശമ്പും.)

രാവണൻ

അല്ലോ! നില്കുന്നരമായ ഈ ഗീരിശ്രൂംഗം ലക്ഷ്യപ്രസ്തുത മാർത്തടിയും ചെയ്യുമെന്നോ? എന്നാൽ അതു് നന്നറിഞ്ഞതിട്ടു തന്നെ. ഈവിഭ്രതനെ വിമാനംനിന്ത്തി ഈവജ്ഞേ അഹം കാരം ശമിപ്പിച്ചിട്ടു്, ഈനീ മുന്നോട്ടു്.

(വിമാനം നിശ്ചിയന്ത ശമ്പും.)

രാവണൻ

ഹായു്! ഒരു അദ്ദേഹതനവസ്ഥവിന്റെ ഔന്നത്തും കണ്ടു്, ഈ തൊൻ മടങ്ങണമെന്നോ? ഈനീ നീ ആക്കം മാർത്തടിയും ചെയ്യുത്തു്. ജീവജാലം മാത്രമല്ല, മേഘജാലം പോലും നീനെ ഭയപ്പെട്ടുകൂട്ടാ! നീനു തൊൻ ചുവഡോ ഒട ഇളക്കം....ഉം! ഈളക്കുകീളേ? നീനെ തൊൻ സൗലം ഇളക്കം. എടാ! പർത്തമേ! ഈളക്ക്; അങ്ങനെ ഈളക്ക്.

(പുക്കണ്ണം മറിയുന്ന ശമ്പും)

അങ്ങനെ നീ ഈളക്ക്. ഈ കൈതതലംതീർവ്വെച്ചു് നീ നെ തൊൻ അമ്മാനമാട്ടം. ഈനീ ഈ അഹങ്കാരം ആരോട്ടും കാണിക്കേതു്. ഉം! എന്താ? മതിയായോ?

(ശമ്പും പെട്ടുപാടു നില്കുന്ന)

എത്രു്? സംഹാരകാരകനായ പരമഗരിവൻ്റെ ആവാസ സ്ഥാനമോ ഈതു്? താണ്യവന്നുംതുംതീന്റെ ഓലാഷമല്ലെ രഥാൻ കേൾക്കുന്നതു്.

(താണ്യവള്ളുത്തം, സംഗീതോപകരണം, രൂത്രത്തിന്റെ അവസാനത്തീൽ)

രീവൻ

ഹേ! ഭക്തരിരോമണീ! സാഹസം അവസാനിപ്പിക്കുക. കൈലാസം എടുത്തു് അമ്മാനമാട്ടുന്ന നീരെൻറെ കൈയ്യു്...ഈ ചാര്യഹാസം എന്നും അലങ്കാരമായിരിക്കും. ഈതാ.

രാവണൻ

ഹോവൻ! കൈലാസവാസിൻ, അടിയൻ മാപ്പിടരിക, അടിയൻ ഈനും ധന്യരിൽ ധന്യനായിരിക്കുന്നു.

★

ത്രിജട

ഈതോലെ...

സീത

ത്രിജടേ! ഈ സക്ഷിത്തനും നിത്തു്. ഏനിക്കു് ധ്യാനത്തിനും സമയമായി. നീ പൊല്ലുാളൂ. തൊൻ വിളിക്കാം,

(നിഴ്സ്ഫ്റ്റ)

(സംഗീതോപകരണം

രാവണൻറെ പ്രവേശനം

“കനകമണിവല യകടകാംഗവുപുരകാഞ്ചിത്വാദരണ” ഞാളു്  
ഒ ശമ്പൂത്തില്ലെട രാവണൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സീത

ഹാതു്! ആ വിടചക്രവർത്തിയുടെ വരവാണോ?  
തൊൻ എത്തുചെയ്യും? ഈശ്രദ്ധ!

രാവണൻ

(സമീചിച്ചു് ആസനമന്നുന്നു) ദേവീ! പ്രസാദിച്ചാലും, പ്രസാദിച്ചാലും.

(നിഴ്സ്ഫ്റ്റ)

രാവണൻ

അവീക്രമതന്നെ ഇത്തന്നക്കാള്ള. ധ്യാനവുംതീ കഴിഞ്ഞു എന്ന വിചാരിച്ചു. ക്ഷമിക്കണം.

സൈത്

ഇന്നഷപരാ!

രാവണൻ

ദേവിയുടെ സെസ്പരതയ്യും ഭാഗംവതത്തുവാനല്ല എണ്ണ് വന്നതു്.

സൈത്

അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെന്തിനു്?

രാവണൻ

ഞാൻ താമസിച്ചു. നേരത്തെ ക്ഷമാനോപശണം നേരിട്ട് നടത്താത്തതിൽ ക്ഷമിക്കണം, ദേവി!

സൈത്

എന്തു്?

രാവണൻ

തലയൊന്നയത്തണം. ഇന്നോടു് ഒന്ന നോക്കു. വേഷത്തിനു മാറ്റുണ്ടു്. ഭാഷയ്യു് വ്യത്യാസവുമുണ്ടു്. ഒന്ന തലയു താള്ളു ദേവി! രഫമില്ല. അപ്രേണ്ടലില്ല. മരഹാനം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുമില്ല. ആകാശമാർത്തിലുടെ സ്വഭവരിക്കുയും വേണ്ട. അലയാഴിയും കടക്കേണ്ടതില്ല, ദേവി!

സൈത്

മധുരവാക്കകൾക്കാണഭായിരിക്കാം, ഇത്തവണ ഭയപ്പെട്ടതുനാം.

രാവണൻ

ഈനി എന്തിനു ഭയപ്പെട്ടത്തണം. എന്തിനു ഭയപ്പെട്ടണം. ഇതും കാലമായി എണ്ണുന്ന നീഡൽ ഇന്ന് സങ്കേതത്തിൽ വീശിഭേദം! ക്ഷമിക്ക,

സീത  
ക്ഷമിക്കേണ്ടതു് താന്മൂ.

രാവണൻ

താൻതനന ക്ഷമിച്ചു. അതാ! ആ ഉദ്യാനത്തിൽന്നു  
വടക്കരികിൽ ഒരു കൊട്ടാരം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈനി  
ല്ലോ എക്കാന്തവാസവും, ധ്യാനവും അവസാനിപ്പിക്കും. ഒറു  
വി! അവിടെ സുവമായി താമസിച്ചുകൊള്ളു. രാജോച്ചി  
തമായ പരിചര്യകൾ. ഓവി! വന്നുമെരുപ്പും അനന്തരിപ്പി  
ക്കുന്ന ഈ വിഭവങ്ങൾ വിഞ്ചാഴിഞ്ഞു്, ഒരു രാജപതി  
യെപ്പോലെ താമസിച്ചുകൊള്ളു.

സീത  
എൻ്റെ സ്വാസ്ഥ്യം നശിപ്പിക്കേതു്.

രാവണൻ

ഇതേവരെ ഞാൻ മുതിന്തില്ലെല്ലാ. താൻ രാജാവല്ലോ?

സീത

പരമാധികാരം പ്രയോഗിച്ചുകൊള്ളു. ആതം തടസ്സ  
മായി നില്ക്കുന്നില്ല.

രാവണൻ

അക്ഷരാത്മത്തിൽ ഒരു രാജാവായി കഴിയുവാനാ  
ണു് എൻ്റെ ആഗ്രഹം. പ്രജകളിലെവാരാളായ ഓവിയേ  
യും രജിപ്പിക്കേണ്ടതാണു് എൻ്റെ കത്തവ്യം.

സീത  
രാജയമ്പത്തൈക്കരിച്ചു് എന്നെ കാക്കിപ്പിക്കേതു്.

രാവണൻ

രാജയമ്പംവിട്ടു് താനെന്നുചെപ്പു? കാക്കിച്ചുനോക്കു:  
ലക്ഷയിൽ വന്നതിനശ്ശേഷം...,

സീത

സുമിക്കളെ അപഹരിക്കുന്ന രാജയമ്മം... രജുവംശ  
തതിന്റെതല്ല.

രാവണൻ

സുമിത്പത്തെ അപഹരിക്കുന്ന രാജയമ്മം, ദേവി! ക്ഷ  
മിക്കണം, പഞ്ചസുവംശത്തിന്റെതല്ല.

സീത

ഗ്രഹസ്ഥാന്തമിക്കളെ വ്യാമോഹിപ്പിക്കുന്ന സുമിത്പം  
സുമിത്പമല്ല. ക്ഷലകന്ധുകാത്പര്യമല്ല.

രാവണൻ

പാദത്തിന്തുരുംപശ ചെയ്യാനനവദിക്കാത്ത ഭാഗവത  
തപം ഭാഗവതതപമല്ല, ദേവി!

സീത

നിങ്ങളുടെ സഹോദരി ചെയ്യുതു തെററാണോ.

രാവണൻ

എൻ്റെ സഹോദരിയെ പത്രപോലെ അന്നോട്ടുമി  
ണ്ണോട്ടുമിട്ടിച്ചു രാമൻ ചെയ്യുതു രേറിയുമാണോ.

സീത

കപടവേഷം ധരിച്ചു് ഒരു സുമിത്യെ അപഹരിച്ചു  
നിങ്ങൾ ലക്ഷ്യപരനാണപോലും! ഹാ! നിങ്ങളുടെ ധമ്മ  
നീതി!

രാവണൻ

എൻ്റെ ജീവൻ്റെ ജീവനായ എക്കാലം സഹോദരി!  
അവരെ ജീവക്കുവമാക്കിയ രാമൻ്റെ ധമ്മനീതിയെക്കാർ  
ലക്ഷ്യപരൻ്റെ ധമ്മനീതി ഉൽക്കുണ്ടും!

സീത

നിങ്ങൾ രാജാവല്ല! രാജവേഷം ധരിച്ചു രാക്ഷസൻ.  
പതിരുതകളെ പാപിനികളാക്കുന്ന മഹാപാതകി.

രാവണൻ

നീത്തു്! മൃതപത്രതിനം ഒരു അതിതണ്ടു്!

സീത

അ പരിധിക്കപ്പുറംകടന രാജമഹന്യന്മല്ലേ നിങ്ങൾ!

രാവണൻ

കന്ദകാദ്രാഹിയായ രാമൻറെ മഹത്പത്രത്തപ്പുറാഡി  
സുചവിപ്പിച്ചതു് മതി.

സീത

എന്നാൽ ചോരനായലക്ഷ്യപ്രതാണ ഞാൻ സ്വീതിക്കാം.

രാവണൻ

ധമ്ഭീതവായ രാമൻ വത്തമെന്ന കത്തി ഇത്തും  
നാർ ക്ഷമിച്ചു.

സീത

ആതു്! ശ്രീരാമദേവനാഡു്?

രാവണൻ

താടകയോടും താരയോടും ചോദിക്കു്. അവർ പറ  
യും അ രാമനാരോ?

സീത

വിടപ്പുമാണീ! തടവുകാരിയുടെ ശ്രദ്ധപരത ഭജിക്ക  
ന നീയോ ലക്ഷ്യപ്രതൻ?

രാവണൻ

(ചാടകിശുഫ്റ്റനേറു്) ഈ ചാറുപ്പാസം അതിന്റെ  
റം പറയും!

(ഇര യിൽനീനം വാർ ഉഖന ശമ്പും.)

എടു യുതേതി! ഈനി ജീവിക്കവാൻ നീനക്കവുകാശ  
മില്ല.

മണ്ണൊദരി

(പെട്ടുനാ പ്രവേശിച്ചു്) വരച്ചു!

സീത

അമേ! എൻ്റെ അമേ!

രാവണൻ

മണ്ണോദരി! ചക്രയ്! നീ ഏതിനിവിടെ വന്ന?

മണ്ണോദരി

പറയാം. ആ വാളിന്റെ വായ്‌ത്തല ഈ മണ്ണോദരിയുടെ കഴത്തിനുന്നേരെ വീശണം. ആദ്യം അതുകഴിയട്ട! പിന്നെ ആ പാതകംകൂടി ചെയ്യുകൊള്ളണം.

രാവണൻ

സുന്ദരീയുടെ ധിക്കാരം ഞാൻ സഹിക്കണം, അല്ലോ?

മണ്ണോദരി

എന്തിന് ആ സാധുവിന്റെ സ്വാഗത്യം നശിപ്പിച്ചു. ആ വന്നാൽ രാത്രിലിതന് അവത്തെ ക്ഷമ്മുലം അവർ അനുഭവിക്കുമായിരുന്നല്ലോ.

രാവണൻ

ഈ സൗന്ദര്യം എന്ന ആകർഷിച്ചിപ്പിലും.

മണ്ണോദരി

സമുദ്രിച്ചു. എക്കിലും അവത്തെ സുന്ദരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. ഈ രാജധാനി അവത്തെ സങ്കേതമാകാം അഞ്ചു് മാററിയപ്പോൾ അത്രയും ഒഡായ്ക്കും അവിടന് പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. ആ മഹത്പത്തിൽ നിന്നു് അഞ്ചു് വഴതിവീഴ്ത്തു്!

രാവണൻ

എൻ്റെ അട്ടിമാനം! എൻ്റെ രാജപദം! എൻ്റെ രാജ്യം! ഇതെല്ലാം ആ സുന്ദരി പണ്ടാടാം. നല്ല ധന്തനാിതി!

മണ്ണോദരി

ങ്ങ സുന്ദരിയെ കൊല്ലാൻ ഉറിഞ്ഞുക, അതിനുവേണ്ടി വാർപ്പിടിയിൽ കൈ വയ്ക്കുക. അതും ആതു്? കുഴം!

പുഞ്ചകവിമാനം ലജ്ജിക്കം. കൈലാസപർവ്വതം തല  
താഴ്ത്രം!

രാവണൻ

എൻറ മണ്ണോദരി!

മണ്ണോദരി

ഹാ! ഇതു് ഇന്ത്യാഭ്രതിയിൽ അരിയാതിയിൽ പക്ഷിൽ!  
ഈ വാൾ ആ ഉറയിൽ എന്ന് തുക്കിവയ്ക്കാം....വരു,  
അന്തഃപുരത്തിലേയ്ക്കു പോകാം....

രാവണൻ

ഈ അപരാഖ്യ ഈ ഏകാന്തതയിൽ കിടന്ന മരിക്ക  
ട്ടു! പോകാം! നമ്മക്ക പോകാം, മണ്ണോദരി!

മണ്ണോദരി

സഹോദരി! മരന്നകളുയുക. മനോദ്ദുഃഖത്തിനു് മറ  
വിയല്ലാതെ മരറാൽ മത്സ്യം ഇല്ല....എന്ന് ഉടനെ തി  
രിക്കു വരും.

(സമാപനധനി)

## ഗ്രവ്യം പതിമുന്ന്

[രംഗം: മുൻസംഗം. ലക്കാനഗരം കഞ്ചിക യാരിഞ്ഞെന്നുന്ന ശബ്ദം  
എല്ലാഷം. അമൻസതാഭന്ന ദീനങ്ങാദനം. ദൃക്ഷത്തിന്റെ ശാഖ  
കൾ ചലിക്കുന്ന ശബ്ദം. ആ ശബ്ദം ക്രമിക്കേണ്ട അവസാനത്തിൽ  
“രാമരാമ! സീതാരാം” എന്ന കീർത്തനം വ്യക്തമായി കുർ  
ക്കുന്ന. മനമാനം സീതയും.]

ഹന്മാൻ

രാമരാമ, സീതാരാം. രാമരാമ സീതാരാം.

സീത

ഹന്മാൻ എല്ലാം ദഹിപ്പിച്ചിട്ടു്, ഇന്ത്യവേഗം  
ഇണ്ടു വന്നോ?

ഹനമാൻ

ദേവി! രാമദ്വാരത്തിൽ ചെയ്ത സാഹസം ക്ഷമിക്കണം.  
സീത

പുറകോട്ട് നോക്കു! ആ വാലിന്റെ അഗ്രം കത്തുന്നത്  
ഹനമാൻ അറിയുന്നില്ല.

ഹനമാൻ

ഭക്തിസാഹരത്തിൽ മുങ്ഗിനില്ലെന്ന രാഹടക്കതന് അ  
സീതെ ഭയപ്പെട്ടണമോ? രാമരാമ സീതാരാം! രാമരാമ!  
സീത

എക്കില്ലോ അതും തീ അട്ടത്തുകാണബോൾ ഭയ  
മാക്കും.

ഹനമാൻ

ലക്കാരാജധാനിയിലെ തിരിപ്പീലയുടെ അവദേഹം  
മല്ലോ! കത്തിയെരിഞ്ഞെ തീരട്ടു.

സീത

എതായാലും, മുത്തെന അവമാനിച്ചതിനു കൊടുത്ത  
രീക്ഷ അല്ലോ ത്രിപ്പോയി!

ഹനമാൻ

ചക്രവർത്തിയുടെ അഹങ്കാരം ദഹിപ്പിക്കാവുന്നു  
തേതാളം ദഹിപ്പിച്ചു. എൻ്റെ സ്വാമിയുടെ ശ്രമം അതും  
കരിയ്യേണ്ടും.

സീത

ആ ഭയങ്കരംഗം എക്കാക്കിനിയായി ഇവിടിൽനെ  
കണ്ടു.

ഹനമാൻ

ഇനി ശ്രേഷ്ഠിക്കുന്നതു്, രാമലക്ഷ്മണന്നായും സുഗ്രീവ  
സെസന്യവും ത്രിപ്പി ചാന്പലാക്കിക്കാളുള്ളും. ദേവി! ഇനി  
അധികം താമസിക്കേണ്ടിവരികയില്ല.

സീത

ചുഡാമന്നീ തീയിൽ വിശ്വപോയില്ലോ?

ഹനമാൻ

അതു നഷ്ടപ്പെട്ടുന്നതിന്മുകൈ, ഈ ജീവൻ ഈ ജീവന്തിൽനിന്ന് ധാത്രപരഞ്ഞതിരിക്കും. ഈനി ദേവി! അടിയന്ന പോവാൻ വിടതരിക. വാനരരണ്ടുമായി ഉടനെ രാമദേവൻ ലക്ഷയിലെത്തും. അടിയൻ ചെന്ന്, ഈ ചുഡാരത്നം അ തുപ്പാദണങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ട്.

സീത

ആര്യപുത്രനു് അതുപുരുഷു് ആദ്യപാസമുണ്ടാവും. ഉടനെ പോവുക. രാവണാൻ പ്രതീകാരമുള്ളതിയാണു്.

ഹനമാൻ

ഈനി നേരിട്ട് വരികയില്ല. സമാധാനമായിരിക്കേണ്ണ ദേവി! രാമരാമ! സീതാരാം!

(സമാപനധനി)

## ഗ്രാവ്യം പ്രതിനാഭം

[രംഗം: രാവണൻറെ മന്ത്രിസഭാമന്യപം. രാവണനാം അമാത്യമാരകം.]

രാവണൻ

അമാത്യമാരെ! ഈനിയും ഭയാശകകൾ നിന്നുള്ളിൽനിന്നു് നീണ്ടിയിട്ടില്ലോനോ?

അമാത്യൻ

അവിടുന്ന കല്പിച്ചു് മാപ്പുതരണം. രാമലക്ഷ്മണനാർത്തന്നേള്ളെ ഭീഷകളോക്കെന്നില്ല.

രാവണൻ

സുഗ്രീവന്റെ വാനരരജൈസന്ധ്യത്തെ നിങ്ങൾ ഭയ പ്ലേച്ചു. അതു തുറന്ന സമ്മതിക്കുവിൻ.

അമാത്യൻ

അന്തമില്ലാതെ ആ ദൈവന്യം ലക്ഷ്യം തീരുത്തു് ഈ റണ്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. അതരിഞ്ഞതിട്ടിട്ടും എന്നും ഭയചക്കിത്രാവുന്നില്ല.

രാവണൻ

ആ മുദ്ദവാനന്തർ ഈ നഗരം ദഹിപ്പിച്ചതിന്റെ തീയം പുകയും നിങ്ങളുടെ മുഖത്തുനിന്നാണ് ഈപ്പോൾ ഉ യതന്നതു്. ചരായ്! വാനരരനെ മറഞ്ഞുൻ ഭയപ്ലേക!

അമാത്യൻ

അതല്ല ത്രിക്കമേനീ.

രാവണൻ

എന്നാൽ, ആ വാളുകളെല്ലാം വാനരരാക്ക് കൊടു തതിട്ടു്, അവയുടെ വാൽവാൺ നിങ്ങൾ വച്ചുകൈട്ടുവിൻ! ലക്ഷ്യപരന്തെ മണ്ണിമാർക്ക് ആ വിധമെങ്കിലും ശൗര്യ മുണ്ടാവെട്ട.

അമാത്യൻ

കല്പിച്ചു് ക്ഷമിക്കണം. സഹോദരൻ കാംഭക്ഷിംഗ് ഉണ്ടാം. വിവരം ധരിപ്പിച്ചു് ഉറക്കക്ഷിണം മാറിയ തോടെ അടിപ്പായവ്യത്യാസവും തീന്താം.

രാവണൻ

കാംഭക്ഷിംഗ്, എൻ്റെ സഹോദരന്റെ? ഉണ്ടാം ഫേനാരാത്രി പഴയപ്പമുത്തിയാണ്. എവിടെ? ഇങ്ങാട്ടുള്ളു് വന്നില്ലെല്ലാ?

അമാത്യൻ

ഉടനെ വതം. യുവരാജാ...

രാവണൻ  
ഹ്രദിയ്യു് എവിടെ?

അമാത്യൻ

പടകടക്കിരണ്ടളിൽ പറന്നനടക്കകയാണ്. യുവരാജാവിന്റെ ദർശനമാതൃകയിൽ ഭക്താർ വിജയം ഭിത്വീയ രാധൂ.

രാവണൻ

എന്നിട്ടും എൻ്റെ മന്ത്രിമാരക്കു സ്വന്തത്തിൽ പരാജയത്തിന്റെ ധ്രൂവിയാണ് തോൻ കേൾക്കുന്നതു്.

അമാത്യൻ

അല്ല, തിരമേനീ! ഇള്ള സഹോദരൻ!

രാവണൻ

എന്തു്? വിഭീഷണൻ!....നിങ്ങൾക്കാറിണ്ടുകൂടാ! സഹോദരി വിഭീഷണൻറെ വാസല്യഭാജനമായിതന്നു. അമാത്യക്കാരേ! എൻ്റെ അനാജൻ ഭ്രാതുസ്തോഷിന്റെ മുന്തിരമ്പാവമാണ്.

അമാത്യൻ

ആയിരും, കല്പിച്ചു് നന്ന് ഓർജ്ജാം. നമ്മുടെ സെസന്യൂതിക്കുന്ന മുഴുവൻ ബലവും അരിയാവുന്ന ആയോധനവിഭദ്യനാണ് അദ്ദേഹം. പക്ഷേ, സുക്ഷിക്കണാം.

രാവണൻ

എന്തു്? നിങ്ങളുടെ സംശയം യടാത്മകയിത്തീരാ തിരിക്കേണ്ടു! ആരവിടെ! വിഭീഷണനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരു.

അമാത്യൻ

ചക്രവർത്തി വിജയിച്ചാലും! കംഭക്ഷിപ്പിന്തിരമേനീ ഇതാ വന്നകഴിഞ്ഞു.

രാവണൻ

അനുജ! കംഡക്ഷൻ! രാമൻറെ ശ്രദ്ധയും ഈ ലക്ഷ്യത്തോടു കൂടിയായിരുന്നു. നീ നിങ്ങാണൊരു സമയത്താണ്.

കംഡക്ഷൻ

അറിഞ്ഞു. ജേയുഷുൻ ഭൈവാകയും. വൈശ്രൂഢി സന്ദേശ തോല്പിച്ചു ജേയുഷുൻ ഭൈവാകയില്ലെന്ന് എന്നി കരിയാം. എക്കിലും, ഈ രാജ്യത്തിനുകൂടുതു കടന്നുകയറി ചെയ്യുന്ന മുദ്ദമാണെന്ന്. ജാഗ്രതയായിരിക്കണം.

രാവണൻ

ഭന്നായകമാരെ കണ്ണോ?

കംഡക്ഷൻ

പിലരെ കണ്ടു.

രാവണൻ

കണ്ടിട്ടേതാളം....

കംഡക്ഷൻ

കംഡനം, നികംഡനം, കമ്പനനം, അകമ്പനനം, മഹോദരനം, മഹാപാർപ്പനം, യുപാക്ഷനം, ശ്രോണിതാക്ഷനം അവവരവരുടെ ശ്രദ്ധയിൽനിന്നും പരിശീലനം പൂർത്തിയാക്കുന്നു. ജേയുഷുൻറെ മുഖം ഒന്നു കണക്കിട്ടു...ബാക്കിയുള്ളവരെ കാണാമെന്നുകയ്ക്കാതി ഈനേംബു പോന്നു.

രാവണൻ

വംശസംരക്ഷണന്തിനവേണ്ടിയുള്ള മഹാസമരമാണെന്ന് ഓമ്മിച്ചുകൊള്ളു.

കംഡക്ഷൻ

അശ്വപ്രസന്നന്തരത്തുടെ പരിശോധിച്ചിട്ടും നോൻ തിരിയേ വരും. (പോവുന്ന.)

അമാത്യൻ

കൊച്ചുതിങ്ങമേനി ഇതാ ഏഴുന്നള്ളിയിരീക്കാം.

രാവണൻ

വിഭീഷണനെ കൂട്ടിക്കാണ്ടുവരു.

അമാത്യൻ

ഈ വനകഴിഞ്ഞു.

രാവണൻ

അമാത്യനാരേ, നിങ്ങൾക്കു പോകാം. ഏതുനിമി  
ഷ്ണ്ണിലും പടക്കളും തീലേയ്ക്കു നീഞ്ഞുവാൻ നിങ്ങളും തയ്യാ  
റയിക്കുന്നു. പടയാത്രക്കണ്ണിൽ പഴതൊന്തരമുണ്ടാവ  
അതു.

അമാത്യൻ

മഹാരാജാവു് വിജയിച്ചാലും! വിജയിച്ചാലും! ...  
രാവണൻ

ഉള്ളീ! വിഭീഷണാ! ആയുധപ്പറ പരിശോധന കൂ  
ഴിഞ്ഞെന്തോ?

വിഭീഷണൻ

അതിന സമയം ആചുന്നണ്ണേ ഉള്ളി.

രാവണൻ

ശത്രുഗുസന്ധം നമ്മുടെ തീരത്തെത്തീകാഴിഞ്ഞു. എ  
ല്ലാ ജോലിയും ഉടനെ പൂർത്തിയാക്കണം. ഉള്ളീ! സമയം  
മനഷ്യനവേണ്ടി കാത്തുനിട്ടുകയില്ല.

വിഭീഷണൻ

സമയത്തെ അനാസരിപ്പിക്കാം. അവിടെനു് അനാവ  
ദിച്ചാൽമതി. യുദ്ധം...

രാവണൻ

എത്തു്? ലക്ഷാനഗരം ചുട്ടപൊടിച്ചപ്പോഴ യുദ്ധം  
ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

### വിഭീഷണൻ

സീതാദേവിയെ തേരിലേറ്റിയനിമിഷംമുതൽ സമരം ആരംഭിച്ചു.

### രാവണൻ

എന്നാൽ അനജന തെററി. നിന്മാം സഹോദരിയുടെ മുവത്തിനെതിരായി വാൾ ഉയർത്തിയപ്പോൾ ഉള്ളി, രാമലക്ഷ്മണന്മാതമായുള്ള സംഗരം സമാരംഭിച്ചു.

### വിഭീഷണൻ

ജേയ്യൂ, ക്ഷമിക്ക. രാമക്രതനെ അവമാനിച്ചതിന് ഈ നഗരം അണിഞ്ചേവാന് പ്രായപ്പെടിത്തമായി നൽകേണ്ടിവനില്ലോ?

### രാവണൻ

സഹോദരിയുടെ നഷ്ടപ്പട്ട നാസിക്കയ്യു പകരം ലക്ഷ്മണൻറെ ശീരസ്സ് ഈ ലക്ഷയിൽ വീഴണം.

### വിഭീഷണൻ

ജേയ്യൂ! ഈ വംശം നശിപ്പിക്കേതു്. ഈ രാജ്യം രക്തപൂശയിലാഴക്കേതു്. ഈ പ്രജാസഹസ്യങ്ങളെ സാഹസരത്തിനെന്ന് അണിയിൽ ദഹിപ്പിക്കേതു്.

### രാവണൻ

അതൊഴിവാക്കവാൻ....

### വിഭീഷണൻ

ഒരേയൊരു മാർഗ്ഗമേയുള്ളോ.

### രാവണൻ

അതേ! ഒരേയൊരു മാർഗ്ഗം! രാമലക്ഷ്മണന്മാർ ചെള്ളപോയതു് തെററാണെന്ന് അവർ സഹിതിക്കു.

### വിഭീഷണൻ

അതല്ലോ ഈ അനജൻ കാണണ മാർഗ്ഗം.

രാവണൻ

മറു മാർഗ്ഗരഹത്ത്? കേൾക്കരെ.

വിഭീഷണൻ

സീതാദേവിയെ തിരിയെക്കൊട്ടത്ത്.....

രാവണൻ

തിരിയെക്കൊട്ടത്ത്...ഉം, ബാക്കിയുടെ പരയു....

വിഭീഷണൻ

കോപികമെന്നു് എനിക്കരിഞ്ഞാം. അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് പരയുകയാണു്. ദേവിയെ തിരിയെക്കൊട്ടത്ത് രാമ പാദത്തിൽവീണാ മാപ്പുപേക്ഷിക്കുക!

രാവണൻ

ആ പാദത്തിലെ പൊടി നെററിയിൽ പാത്തുകളുണ്ടോ! ഹു്! ഹു്! ഹു്!

വിഭീഷണൻ

മാപ്പുപേക്ഷിക്കണം.

രാവണൻ

ആതു്? ആരോച്ചു്?

വിഭീഷണൻ

ലങ്കശപരൻ, ശ്രീരാമദേവനോട്ട്....

രാവണൻ

(സകോപം) വിത്രുവസ്തുിന്റെ പുത്രൻ...സൃഷ്ടിക്കാവായ ഭാഗരമ്പിയോട്ട്...അല്ലോ!

വിഭീഷണൻ

അതെ. അവിട്ടനാണു് തെററുചെയ്യുത്.

രാവണൻ

നീ!നീ സഹോദരിയെ നിഹനിച്ച രാമൻ—ഉള്ളി! നീതന്നെ ലക്ഷ്യിപ്തിയാവേണ്ട ധന്തപാലൻ.

വിഭീഷണൻ

സൈതാദേവിയെ തിരിയെക്കാട്ടുവാൻ ഈരു വിഷമമോ?

രാവണൻ

ചരായും!...സൈതാദേവിയെ സൈതാദേവിയായി സംരക്ഷിച്ചു ലക്ഷ്യാണിതു. സൗജന്യത്വാഹംകൊണ്ട് അവി ശ്രദ്ധമായ വായുവല്ല ഈ ലക്ഷ്യിലുള്ളതു! അബവലകളുടെ രക്തംകൊണ്ട് മലീമസമായ ജലമല്ല ഈ ലക്ഷ്യിലുള്ളതു. പാതിയുത്യുതിഞ്ചുര ചാമ്പൽവീണു് നിപ്പുംമായ തുമല്ല ഈ ലക്ഷ്യിലെ മണ്ണു്! വിഭീഷണാ! മനസ്സിലായോ?

വിഭീഷണൻ

എല്ലാം മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് പറയുന്ന. ഈ യുദ്ധം, ഈ പക്ഷത്തുനിന്നു്, എന്നാൻ കാണകയില്ല.

രാവണൻ

രാവണന്റെഹോദരനായ വിഭീഷണൻ!

വിഭീഷണൻ

രാവണപക്ഷത്തു.

രാവണൻ

കൈകസിയുടെ പുത്രൻതന്നെയോ ഈ എൻ്റെ മുന്നിൽ നില്ക്കുന്നതു!

വിഭീഷണൻ

അതെ!

രാവണൻ

ഹാ! എൻ്റെ വാസ്തവ്യഭാജനമായിതന അനാജന വിഭേദ? എൻ്റെ ജയവും ജീവനമായിതന വിഭീഷണ നെവിഭേദ? ഈ ജേയഷ്യനോടൊപ്പും, ബ്രഹ്മവിനെ തപസ്സു ചെയ്യുവാൻ ശുട്ടേപ്പോന്ന സഹോദരൻ എവിഭേദ? അണി മലഃ്യത്തിൽ തപസ്സു ചെയ്യുന്നോഴം, ജേയഷ്യന്റെ ജീവന

രക്ഷിക്കവാൻ സ്വന്തം ശീരസ്യനീട്ടിയ എൻ്റെ അനജേ നെവിടെ?

(രേപ്പുബാക്ക്: സംഗാതോപകരണം. അഖിമദ്ദ്യത്തിൽനിന്നു യന്നന ശ്രദ്ധം.)

രാവണൻ

ഉള്ളീ! വിഭീഷണാ! കംഭേക്ഷ്യാ! എൻ്റെ ഒൻപതു തലയും അനുത്തു<sup>1</sup> ഈ അഖിയിലിട്ട്. അതു പൊക്കന്ത കേട്ടില്ലോ? ...

(ശ്രദ്ധം)

എന്നിട്ടും മുച്ചമേവൻ തുള്ളനാവുനില്ല. ഉള്ളീക ഞേ! ഈ അഖി ശേഷിച്ച തലയും ഹോമിക്കണം! ഭഗവാനു വേണ്ടി അർപ്പിക്കവാൻ ഇതേചുനി ശേഷിച്ചിട്ടില്ലോ. ഉം! വിരുദ്ധാതെ ഈ കൈയു് ഉത്തരകയില്ലോനോ?

കംഭേക്ഷ്യൻ

ജേയും! ഈ അനന്തരഹം വേണ്ടെന്നവയും. ജീവൻ കൊടുത്തു തുള്ളിയാകാത്ത ദേവൻ്റെ അനന്തരഹം ഫലിക്കുകയില്ല.

രാവണൻ

എതു<sup>2</sup>? എൻ്റെ ഒമ്പതു തലയും അരിഞ്ഞുവീഴ്ത്തിയ വാളിൻ്റെ ബാധത്തലയും<sup>3</sup> പത്താമത്തെ തല തൊട്ടവാൻ ദയപ്പാടോ?

വിഭീഷണൻ

എൻ്റെ ജേയും! ഈ തലക്കുടി അഖിയിൽ അനുത്തരിഞ്ഞതാൻ, പിന്നെ തന്നെയർ ആക്കവേണ്ടി ജീവിക്കണം? അംഗ പിന്നെന്തിനും ജീവിക്കണാ? അംഗയുടെ ജീവിതാഭിലാഷം സാധിക്കവാൻ എൻ്റെ ജേയും ജീവിക്കണം! പത്താമതൊരു ശീരസ്യകുടി വേണമെങ്കിൽ, അതുകൊണ്ട് മുച്ചമേവൻ സംതുള്ളനാവുകയുള്ളൂവെങ്കിൽ, ...

എന്നേ ജേയും! ഈ അസജത്വേ തല...അരിഞ്ഞു് അഗ്രിയിലേരെയിരിയണം.

### രാവണൻ

നീ അമ്മയുടെ ഇളയ മകൻഡേ. എന്നേ ക്ഷത്യു് മരിച്ചുംടാ. അമ്മയതു സഹിക്കയില്ല...പാടില്ല.

### വിഭീഷണൻ

വേണാ! ഈതാ! ഈ കഴുത്തു് അരുള്ളതുകാളുള്ള. അരിഞ്ഞു് എറിഞ്ഞുകൊടുത്തു് ദേവനെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി നമ്മുടെ വംശത്വിന്റെ പ്രശ്നവി വല്ലിപ്പിക്കണം ജേയും! ആ വാൾ, ഈ കഴുത്തിൽ വയ്ക്കുന്നതിനമുന്പു്, ഏനെന്ന ഒന്ന് ആദ്ദേഹിക്കണം, അതുമാത്രം. ആ ആനന്ദാന്തരിയിൽ മതിമയങ്ങിനില്ലാണോൾ, എന്നെന്ന ജേയും, എന്നെന്ന കഴുത്തുരുത്തുകൊള്ളു. വേദനയരിയാതെ ഈ ആനജിൾ മരിച്ചുകൊള്ളാം. അമ്മയും ജനസാഹല്യം വരുത്തുവാൻ എന്നെന്ന ജേയുംനോ കഴിവുള്ളു. ജേയും! ഈതാ!

(നംഗിതോപകരണം)



### രാവണൻ

ഈ തല അരിഞ്ഞെന്തുരുത്തുകൊള്ളു എന്ന പരശത എന്നേ അനജനം, ഈന്ന എന്ന ശത്രുവായിപ്പോയി. വിഭീഷണാ! നീ, മറുപട്ടംതു ചേരും...നീ ചേരുണം...അഭ്യോ! എന്ന എന്നെന്ന വികാരങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു.

### വിഭീഷണൻ

വേണാ! ആ വാൾ ഉറയിൽനിന്നു് മുഴവൻ ഉണ്ടാണും. അനും പ്രധാനവന്നവേണ്ടി നീട്ടിയ ശരിരപ്പു്, ഇന്നിതാ പ്രതീകാരമുത്തിക്കായി സഹർപ്പിക്കണം. ഉം!

### രാവണൻ

അവിന്തുഖമായ് തത്തീൻ ആ രക്തം ഈ വാളിഞ്ഞു

വായ്‌ത്തലയിൽ പുരഞ്ചൂട്ടിടാ. നീ പൊങ്കുംചുക. ഈ ലക്ഷ്യിലെ ആയുധവലം, യുദ്ധരൈതിയുടെ പ്രത്യേകത, കോട്ടകോത്തളങ്ങളുടെ മമ്പരഹസ്യം, ഏല്പാം അറിശാഖ നീ നീതനെ റിംഗൾ സപാമിയുടെ മുന്പിൽ സമർപ്പിച്ചു കൊള്ളുക. കുടംബങ്ങളും, രാജ്യങ്ങളും, സാമ്രാജ്യങ്ങളും ശത്രുപാദങ്ങളിൽ അടിയറവെല്ലുന്ന വിഭീഷണനായുടെ പരമ്പര നീ തൃടങ്ങുകയാണ്. ഉള്ളീ! നീ ആ പരമ്പരയു ദെ അവസാനത്തേതു് ആ ശിൽനംവെയിൽ...ഇല്ല! അതു സാലുമല്ല. അതിനാവർ സമ്മതിക്കുകയില്ല; ഇല്ല. ഒരു വിംഗൾ ചവിട്ടുമെത്തയായി കിടക്കുന്ന നിനെ അവർ പുണ്ണാച്ചുന ചെയ്യും. നിന്റെ ശിരസ്സിൽ കിരീടംവെച്ചു് അവർ പട്ടാടിശേകകും നടത്തും. നിന്റെ യജമാനൻ, അഞ്ചെന്ന തെ പരമ്പര സ്വശ്ചിച്ചു്, സംരക്ഷിക്കും; അഞ്ചെന്ന ചരിത്രം സ്വശ്ചിച്ചു്, എൻഗൾ വംശത്തിന് ശാശ്വതമായ മുജ്ജീത്തി സന്പാദിക്കും....

### വിഭീഷണൻ

അധികാരമോഹംകൊണ്ടു പറയുകയല്ല. അവിടന്നു് സീതയെ തിരിയെ കൊടുക്കുക. ലക്ഷ്യരാജ്യം രക്ഷിക്കുക. രാവണൻ

### രാവണൻ

രാമനു് രാജ്യമുണ്ടായിരുന്നവെക്കിൽ വിഭീഷണാ! ആ രാജ്യം കീഴടക്കി എന്ന പ്രതീകാരം ചെയ്യുമായിരുന്നു. കീഴടക്കാതെ കൊണ്ടപോന്ന ആ മനസ്പിന്നിയുടെ പരി ശ്രദ്ധി എന്ന സംരക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വേണ്ടിയിരുന്നവെ കുഞ്ഞിൽ നിന്റെ സപാമിയായി മാറി, ആ ജീവനെത്തനെ എന്നിക്കു നശിപ്പിക്കാമായിരുന്നു. അഞ്ചെന്ന സീതയെ വീ ണ്ണട്ടക്കവാനുള്ള യുദ്ധം കഴിവാക്കാമായിരുന്നു. പത്രിയു ദെ ജയത്തിനവേണ്ടി നിന്റെ സപാമി യുദ്ധംചെയ്യുമായി തന്നോ? ഈ ലക്ഷ്യിൽ വരുമായിരുന്നോ? അനാജ്ഞാ!

എനിക്കെ വിശ്വാസമില്ലു....പക്ഷേ, ഞാൻ ഈ യുദ്ധംചെയ്യുന്നത്, എൻ്റെ സഹോദരിയുടെ ജീവത്തിനാവേണ്ടിയാണ്. സ്നേഹത്തിന്റെ മഹനീയത രക്ഷിക്കുവാൻവേണ്ടിയാണ്. മറയത്തെന്നിയേണ്ടതായിട്ടുള്ളതല്ല, മാനിക്കരപ്പുടാനുള്ളതാണ് സ്നേഹം....ക്കേതു! പാലന്തുകൾ, വിനുവയ്ക്ക്, കൈകകൾ, അചേതനവയ്ക്കളിൽപ്പോലും അത്മാടിമാനത്തിന്റെ ജീവൻ പ്രസരിപ്പിച്ച വംശവരവും...ഉള്ളൂ! നീ എൻ്റെ അനജനായിതനു....ചേരയും! രാവണൻ അതു മരക്കുന്നു. എന്നേക്കമായി മരക്കുന്നു. ഈനി അതു ഓർക്കയില്ലു....ഉം! നിന്മക്കെ പോകാം. ശരൂക്കുമ്പോൾ അധികനേരം എൻ്റെ മുമ്പിൽ നിന്നിട്ടില്ല. നീ നിന്റെ സ്വാമിയുടെ സങ്കേതത്തിലേക്കും പോങ്ങുാളും. പെറരയുമ്പെയെ ഓർക്കാതെ, ജനിച്ച വംശമേതനും ഓർക്കാതെ പോങ്ങുാളും. നീന്റെ സ്വാമിയുടെ കാലടികളിലെ പൊടി തിനും നീ വളർന്നുകൊള്ളുക. ഹോ! മരഞ്ഞതു.

(സമാപനധനം)

## ഗ്രവ്യം പതിനഞ്ച്

[രംഗം: മണ്ണേഡാഡിയുടെ അന്തിപ്പുരം  
മണ്ണേഡാഡിയും ഇന്ത്രജിത്തം]

### ഇന്ത്രജിത്ത്

അമേഖ! നാം ജയിച്ചിരിക്കയെണ്ട്. അപ്പുനെ പടക്കാളത്തിലിറക്കാതെ, യുദ്ധം ജയിച്ചു. ഈനി അമ്മയ്ക്കു സമാധാനമായോ?

### മണ്ണേഡാഡി

ഇന്ത്രജിത്തിൻ്റെ വിജയം ഒരു വിജയമാണു്. എന്തിച്ചു. പക്ഷേ, സമാധപസിക്കുവാനെന്നുണ്ട് മക്കാ!

**ഇന്ത്യജിത്രം**

നമ്മുടെ സെസന്യൂത്തിന് നഷ്ടം വന്നിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും മറുപടക്ഷത്തെ അവസ്ഥയോ?

**മണ്ണോധരി**

സംഖ്യയില്ലാതെ അവതരം പട ഇവിടെ ഇരഞ്ഞിയില്ലോ? ഇനിയും വരകയില്ലെന്നാൽ കണ്ട്.

**ഇന്ത്യജിത്രം**

ഇല്ലോ! അവരെ നയിക്കവാനാൽമില്ല. രാമലക്ഷ്മി സാമ്പാർ നിലംപതിച്ചു. ബ്രഹ്മദേവൻറെ അന്തരുഹംകൊണ്ട്, സുഗ്രീവനും ഹനമാനും ഭോധമരു വീണു. ഒരു സുകടമെയുള്ളത്. പുല്ലരിൽ വൃദ്ധനായ ജാംബവാന്റേന്നും അസുമധ്യംഡായിതനും. സെസന്യൂനേതാക്കന്നാരോടും ദ്വാം, ഭജനഞ്ചളിൽ മുക്കാലും പടകളുള്ളതിൽ മരിച്ചുവീണില്ലോ. ഇനി യുദ്ധത്തിനുള്ള ദൈംജും, അവണ്ണാഷിച്ച വക്ക് എവിടെനിന്നു ലഭിക്കും.

**മണ്ണോധരി**

നിന്നു പിതൃവ്യക്തി മരിച്ചില്ല എന്നോക്കണാം.

**ഇന്ത്യജിത്രം**

ആ ഭയമെന്നിക്കണ്ട്: പിതൃവ്യനായ വിഭീഷണൻ എല്ലാ രഹസ്യങ്ങളും അറിയാം.

**മണ്ണോധരി**

അതുകൊണ്ട് മതിമരനു സന്തോഷിക്കവാൻ സമയമായില്ല.

**ഇന്ത്യജിത്രം**

ഹോമത്തിന്റെ രഹസ്യം അദ്ദേഹത്തിനറിയാമോ?

**മണ്ണോധരി**

നീകുംഭിലയും, നീകുംഭിലയിലെ ഹോമവിധികളും അദ്ദേഹത്തിന് അജന്താതമല്ല, കണ്ണേത!

### ഇന്ത്യിൽ

ഹോമം പുത്തിയായാൽ ഇഷപരാനഗ്രഹശക്തി മാത്രമല്ലോ നമ്മക്ക് ലഭിക്കേണ്ടതു്.

#### മന്ത്രാദി

ആ പരീക്ഷണാശാലയിലെ ജീവദർഹനസ്താദൾ മുച്ചവൻ അറിയാവുന്ന ആർമ്മ മറുപട്ടണത്തായപ്പോൾ, അച്ചുന്ന യുദ്ധത്തിൽ തോറു എന്ന തൊൻ എല്ലോ!

### ഇന്ത്യിൽ

അച്ചുന്നെൻ്റെ പരീക്ഷണാശാല, അതിൽനിന്ന് ഉണ്ടാക്കിയെടുക്കുന്ന മാരകായുധങ്ങൾ....ഇഷപരാ! അവയെ നു പുത്തിയായിക്കിട്ടിയാൽ....

#### മന്ത്രാദി

ഹോമം മുടക്കം: പരീക്ഷണങ്ങൾ മുഴമിക്കുകയില്ല: ശത്രുസംഹാരത്തിന് ആവശ്യമായ, അനന്തരാക്ഷതമായ ആയുധങ്ങൾ, അച്ചുന്നും മകനം ലഭിക്കയില്ല.

### ഇന്ത്യിൽ

അമേ! തൊൻ നിരാശാലും ഉള്ളിസമയം ഹാഴാക്കാതെ നികംഭിലയിലേക്കു തൊൻ പോവുന്നു. എക്കില്ലോ, ഇം വിജയത്തിൻ്റെ ആളുാദം മുച്ചവൻ നശിക്കുന്നു. ആകഴ്ചയും...അമേ! പിത്രവ്യനായാൽത്തനെ എന്തു്? നേരത്തെ വധിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അച്ചുന്ന ആ നിമിഷത്തിൽ ദുർബ്ബുലനായിപ്പോയി? ശത്രുസങ്കേതത്തിലേക്കു്. അയച്ചതു് അച്ചുന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടല്ലേ! അമാത്യമാർ അന്ന, സുരിപ്പിച്ചതുമല്ലേ! ഒരേ ഒരു ഉദരത്തിൽനിന്ന്, ഇതുവോലാൽ വെവിഖ്യാനം വിനാശാനുബന്ധായ ഒരു വെവിഖ്യാനം ഉടലെടുത്തിട്ടിണ്ണോ അമേ! സഹോദരനെ പിത്രാശ്വരം സ്ഥാപിക്കുന്ന ലക്ഷ്മണൻ, ഇം സഹോദരാശ്വാതകനെ ഏറ്റു പുച്ചുമായിരിക്കുന്നു.

**മനോധരി**

കിരീടത്തിനക്കീഴെ സകലതും ഒള്ളപ്പും. അപരാധം, അവമാനങ്ങളും അമർത്തിവയ്ക്കുവാൻ അധികാരം തന്നിന് രാക്കിയിട്ട് മകനെ!

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

അമേ, അച്ചുൻ അതാ വത്താ.

**മനോധരി**

കൊള്ളാം....

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

അന്നമതിവാങ്ങി, ഹോമംവീണ്ടംങ്ങരംഭിഷ്വാൻ...  
രാവണൻ

(പ്രവേശിച്ച്) ഉള്ളീ! മകനോ എൻ്റെ സഹിപ്പം  
നേ നില്ലു.

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

അച്ചു!

രാവണൻ

ഈ വിജയം, അന്തിമവിജയത്തിന്റെ നാട്ടിയാ  
ക്കണം.

**ഇന്ത്യജിത്ത്**

അച്ചുൻ്റെ അന്നപ്രഹരണങ്കരിൽ...

രാവണൻ

ആത്മവിശ്വാസത്തിന് ഉലച്ചിൽ അത്തു്. മോഹാ  
ലസ്യദ്വീകിടക്കുന്ന വാനരപ്പടയ ഉണ്ട്രിവാനാളു ഒ  
ഷ്യം അവക്കരിഞ്ഞുള്ള എന്നും വിശ്വസിക്കുതു്....  
ഹോമം പൂത്തിയാക്കണം. പരീക്ഷണാശാലയിലെ ജോ  
ലിയും പൂത്തിയാക്കണം...ഉള്ളീ! അഭിമാനമാണ് അച്ചു  
ല്ലാമായ സന്പത്തു്!...പോയിവത്ര;....

(നില്ലുണ്ട.)

### ഹ്രജിത്ത്

അമേ! ...അച്ചു! ...

(വിണ്ടം നിലുപ്പത്.)

രാവണൻ

ദേവീ! ആ ഭയപ്രതിജ്ഞന്തന്റെ മുഖഭാവം കണ്ടോ?  
മണ്ണധാരി

ഇനി എത്രനാൽക്കൂടി കാണം?

രാവണൻ

തുടന്നണാവുന്ന വിജയത്തിൽ ഹനിയും ദേവി സം  
ശയിക്കുന്നു.

മണ്ണധാരി

**ഹ്രജിത്ത്** ജയിക്കകയല്ല ചെള്ളത്ത്; തോശക്കാൻ  
തുടങ്ങുകയാണ്.

രാവണൻ

ദേവിയുടെ മനസ്സു് സ്വപ്നമാവുന്നില്ല.

മണ്ണധാരി

ആവാൻ പ്രയാസം. നാമാ! ഈ യുദ്ധം ആവസ്താനി  
പ്രീക്കാനുള്ള രംസുലഭസന്ദർഭമാണിത്. ജയിച്ചുനില്ലെന്ന  
വർ സമാധാനത്തിനാവേണ്ടി നിലകൊണ്ടാൽ, അതു തോൽ  
വിധാവുകയില്ല. രേഷ്മിക്ഷയമെന്ന വ്യാവധാനിക്കയുമില്ല.

രാവണൻ

ദേവീ! എൻ്റെ മനസ്സിനെ തള്ളത്തു്. എൻ്റെ  
പുത്രൻ്റെ ധീരതയുടെ വേദ്യ വെട്ടി എറിയത്തു്.

മണ്ണധാരി

ഈ രംഗപ്രവാഹം കണ്ടിട്ടും മതിവന്നില്ലോ? ഇതു  
യും മരണം കണ്ടിട്ടും പ്രതീകാരത്തീക്ഷ്ണാത കരണ്ടതില്ലോ?  
സഹോദരൻ ഈ രാജ്യവും രാജ്യവാസികളെയും ശ്രദ്ധവി  
ചന്ത പാദത്തിൽ സമർപ്പിക്കം. അതിനുമുകു്, ഈ യുദ്ധം

അവസ്ഥയും കൂടാം. യുദ്ധത്തിന്റെ വിജയം സമാധാനം യും ശാന്തിയും കൂടുകയില്ല, നില്പിയിട്ടുമില്ല. ദേവാ! മാ ഷ്യുരക്തവർക്കും കൂടാം ഭൂമിയിൽ യുദ്ധത്തിന്റെ വിജയിം തുല്യമാക്കിയുള്ളതുകയേയുള്ളൂ. ഈ യുദ്ധം അവസാനമും. ഒരു എദ്ദുയത്തിന്റെ തീരുമാനം മതി; ശാന്തി നഷ്ടപ്പെടുമോ! ദേവാ, സീതയെ രാമലക്ഷ്മിന്നന്മാർ കൊഞ്ചപോവട്ട. ഈ മണ്ണോദരി അപേക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

രാവണൻ

മനസ്സു ദൃഢിപ്പുലമായിരിക്കുന്നോ ദേവി! എന്നെന്ന നായത്താഹനാക്കുന്നതു. എന്നു എന്നെന്നു ശക്തി സംഭരിക്കുന്നുണ്ട്. അവസാനത്തെ വിജയം, എന്നേതു മാത്രമാണ്  
മണ്ണോദരി

ഈനി യുദ്ധം വേണ്ടാ!

രാവണൻ

ദേവി! പ്രതീകാരവഹി എരിഞ്ഞടങ്കുകയില്ല! ഒരു ക്രതിക്കാളിക്കത്തനുണ്ടോ. അന്തിമവിജയാ! മറ്റൊരു തന്ത്രമായിരിക്കുന്നീല്ല....

മണ്ണോദരി

ഈഗ്രേരാ!...വിശ്വേഖിവ്യാതനായ ഭന്താവു്.... രണ്ടുനാനിയായ പുത്രൻ...മരാക്കം ലഭിക്കാത്ത മഹിംബാഗ്യത്തിന്റെ അവകാശിയാണു് ഈ മണ്ണോദരി..പക്ഷേ, എന്നെന്നു നാമാ! എന്നേ അന്തിമമായ അപേക്ഷയായിതനു അതു്.....ക്ഷമിക്കു....എന്നേ... അന്തിമില്ലെന്നു പോവുന്നു.

രാവണൻ

ദേവി!.....

(സമാപനധനം)



